

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
LİSANS ÖĞRETİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LİSANS ÖĞRETİM DÖRDÜNCÜ SINIF FEN VE
TEKNOLOJİ DERS KİTAPININ ÖĞRETMEN
GÖRÜMLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Hazırlayan
Mehmet Fatih YILMAZ

Danışman
Doç. Dr. Ersin KIVRAK

AFYONKARAHİSAR 2010

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “ İlköğretim Dördüncü Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitabının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10.01.2010
Mehmet Fatih YILMAZ

TEZ JÜR S KARARI VE ENST TÜ ONAYI

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

LİSANS ÖZETİ DÖRDÜNCÜ SINIF FEN VE TEKNOLOJİ DERS KİTAPLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet Fatih YILMAZ

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
LİSANS ÖZETİ ANABİLİM DALI

Ocak 2010

TEZ DANIŞMANI: Doç. Dr. Ersin KIVRAK

Bu çalışmanın amacı, dördüncü sınıf fen ve teknoloji ders kitabının öğretmen görüşlerine göre, “en son bitirilen eğitim kurumu, “hizmet süresi” ve “kitap seçme tercihi” de öğretmenlerine bağlı olarak incelenmesi ve değerlendirilmesidir.

Bu çalışma, Afyonkarahisar il evreninde, merkezi 37 okul örnekleminde 283 sınıf öğretmenin katılımı ile 2008–2009 öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Değerlendirme formu olarak beş bölümden oluşan bir anket çalışması uygulanmıştır. Birinci bölümde, öğretmenlerin kişisel bilgilerini öğrenmek amacıyla hazırlanmış sorular, ikinci bölümde bilimsel içerik, üçüncü bölümde öğretim yaklaşımı, dördüncü bölümde okunabilirlik ve beşinci bölümde etkinlikler ile ilgili öğretmenlerin görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan elli soru vardır.

Anketten elde edilen veriler için tek yönlü varyans analizi ve betimsel istatistikler kullanılmıştır. Bulgular sonucunda bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Öğretmenlerin, “öğrenim düzeyi” de öğretmenine bağlı olarak bilimsel içerik, öğretim yaklaşımı, okunabilirlik ve etkinlikler önermelerinde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Öğretmenlerin, “hizmet süresi” ve “kitap seçme tercihi” de öğretmenlerine bağlı olarak bilimsel içerik, öğretim yaklaşımı, okunabilirlik ve etkinlikler maddeleri ile ilgili görüşlerde bir fark görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Ders Kitabı, Fen ve Teknoloji, öğretmen görüşleri

ABSTRACT

THE TEACHER OPINIONS FOR THE FOURTH GRADE SCIENCE & TECHNOLOGY TEXTBOOKS IN PRIMARY SCHOOLS

Mehmet Fatih YILMAZ

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF ELEMENTARY EDUCATION**

January 2010

THESIS ADVISOR: Assoc. Prof. Dr. Ersin KIVRAK

The aim of this study is to examine and evaluate the fourth grade Science&Technology textbook based on the parametres of “the last graduated school” , “the duration of service” and “the choise of textbook” according to the teacher.

This study was implemented in 2008-2009 academic year by the contribution of 283 teachers from 37 schools which were in the center of Afyonkarahisar. As an evaluation form, a survey with fire sections was applied. There are fifty questions in total; there are questions to learn teachers’ personal informations in the first section; sientific content in the second section; techniques and methods used in the third section; readability in the forth section and questions aiming to establish views of the teachers about activities in the last section.

For the data derived from this survey one-way variance analysis and descriptive statistics were utilized. According to the findings some results were reached. According to the findings, some results were reached. Some meaningful differences were identified in the section of science contect, techniques and methods used, readability and activities based on the parameter of the last graduated school. It was identified that the teachers shared the same views the section of scientific contect, the techniques and methods used, readability and activities based on the parametres of “duration of service” and “choise of book”.

Keywords: Textbook, Science and Technology, teacher opinions

ÖNSÖZ

İlköğretim 4. sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitabının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi adlı çalışmam boyunca bana desteklerinden ve tavsiyelerinden dolayı Sayın Doç. Dr. Ersin KIVRAK hocama, tezin istatistik analizlerinde benden desteklerini hiç esirgemeyen Sayın Yrd. Doç. Dr. Murat PEKER hocama, Sayın Yrd. Doç. Dr. Sinan YÖRÜK hocama, Yüksek Lisans eğitimimi almama yardımcı olan Sayın Prof. Dr. Hasan Hüseyin BAYRAKLI hocama, araştırmaların yapıldığı okullarda bana yardımcı olan meslektaşlarıma ve yanımda bulunan anneme ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet Fatih YILMAZ

Ç NDEK LER

	Sayfa
YEM N METN	ii
TEZ JÜR S VE ENST TÜ MÜDÜRLÜ Ü ONAYI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
Ç NDEK LER	vii
TABLÖLAR D Z N	xi
KISALTMALAR D Z N	xiii

G R	1
-----------	---

B R NC BÖLÜM

ARA TIRMA PLANI

1. ARA TIRMANIN AMACI.....	3
2. ARA TIRMANIN ÖNEM	3
3. PROBLEM CÜMLES	4
3.1. ALT PROBLEMLER.....	4
3.2. H POTEZLER.....	5
4. SAYILTILAR.....	6
5. SINIRLILIKLAR.....	6
6. TANIMLAR.....	6

K NC BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE LG L L TERATÜR

1. DERS K TABININ TANIMI	7
2. DERS K TABININ E T MDEK YER VE ÖNEM	8
2.1.Ö RETMEN AÇISINDAN DERS K TABININ ÖNEM	8
2.2.Ö RENC AÇISINDAN DERS K TABININ ÖNEM	9
3. DERS K TABININ HAZIRLANMASI VE NCELENMES	10

3.1. BA VURU SAH PLER NDE ARANACAK ARTLAR.....	11
3.2. K TAPLARIN HAZIRLANMASI VE H ZMETE SUNULMASI.....	11
3.3 K TAPLARIN DE ERLEND R LMES VE NCELEME ÜCRET N N TESP T	13
4. DERS K TABINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELL KLER.....	16
4.1. B L MSEL ÇER K.....	18
4.2. OKUNAB L RL K.....	19
4.3. Ö RET M YAKLA IMI.....	20
4.4. ETK NL KLER.....	22
4.5. F Z KSEL ÖZELL KLER.....	23
4.5.1. Metin Tasarımı	23
4.5.2. Görsel Ö elerin Tasarımı.....	25
4.5.3. Sayfa Tasarımı.....	26
4.5.4. Kapak Tasarımı.....	27
4.5.5. Üretime Yönelik Dı Yapı Özellikleri.....	28
5. N TEL KL B R FEN VE TEKNOLOJ DERS K TABINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELL KLER.....	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARA TIRMANIN MODEL	31
2. ARA TIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEM	31
3. VER TOPLAMA ARACI VE VER LER N ANAL Z	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

1. ARA TIRMA SORU VE H POTEZLER N N NCELENMES	38
1.1. Ö REN M DURUMU DE KEN N N BOYUTLAR TEMEL NDE NCELENMES	38

1.2. Ö RENİM DURUMU DEĞERLENDİRİLEN MADDELER DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	39
1.2.1. “Bilimsel içerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Öğrenim Durumu” Değeri Kenine Göre Farklılığı	39
1.2.2. “Öğretim Yaklaşımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Öğrenim Durumu” Değeri Kenine Göre Farklılığı	44
1.2.3. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Öğrenim Durumu” Değeri Kenine Göre Farklılığı	46
1.2.4. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Öğrenim Durumu” Değeri Kenine Göre Farklılığı	48
2.1. HİZMET SÜRESİ DEĞERLENDİRİLEN BOYUTLAR TEMELİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	50
2.2. HİZMET SÜRESİ DEĞERLENDİRİLEN MADDELER DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	51
2.2.1. “Bilimsel içerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Hizmet Süresi” Değeri Kenine Göre Farklılığı	51
2.2.2. “Öğretim Yaklaşımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Hizmet Süresi” Değeri Kenine Göre Farklılığı	56
2.2.3. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Hizmet Süresi” Değeri Kenine Göre Farklılığı	58
2.2.4. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Hizmet Süresi” Değeri Kenine Göre Farklılığı	61
3.1. KİTAP SEÇİMİ DEĞERLENDİRİLEN BOYUTLAR TEMELİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	63
3.2. KİTAP SEÇİMİ DEĞERLENDİRİLEN MADDELER DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	65
3.2.1. “Bilimsel içerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Kitap Seçimi” Değeri Kenine Göre Farklılığı	65
3.2.2. “Öğretim Yaklaşımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Kitap Seçimi” Değeri Kenine Göre Farklılığı	69
3.2.3. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen	

Puanların “Kitap Seçimi ” De i kenine Göre Farklılı 1.....	71
3.2.4. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen	
Puanların “Kitap Seçimi” De i kenine Göre Farklılı 1.....	73

BE NC BÖLÜM

TARTI MA, SONUÇ VE ÖNER LER

1.TARTI MA.....	76
2. SONUÇLAR.....	78
3. ÖNER LER.....	81
KAYNAKÇA.....	83
EKLER.....	87
EK-1 Ara tırma zni	89
EK-2 Anket Formu	93

TABLolar D Z N

Tablo 1. Örnekleme Alınan Okullar ve Ö retmen Sayıları.....	32
Tablo 2. Ö retmenlerin Ö renim Durumlarına li kin Bilgiler	34
Tablo 3. Ö retmenlerin Hizmet Sürelerine li kin Bilgiler.....	34
Tablo 4. 5’li Derecelendirme Ölçe i Puan Aralı 1.....	36
Tablo 5. Ders Kitabı De erlendirme Envanteri Alt Boyutlarının “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular	38
Tablo 6. “Bilimsel çerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	39
Tablo7. “Ö retim Yakla ımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	44
Tablo 8. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	46
Tablo 9. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	48
Tablo 10. Ders Kitabı De erlendirme Envanteri Alt Boyutlarının Hizmet Süresi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	50
Tablo 11. “Bilimsel çerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Hizmet Süresi” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	51
Tablo 12. “Ö retim Yakla ımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Hizmet Süresi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	56
Tablo 13. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Hizmet Süresi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	58
Tablo 14. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Hizmet Süresi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	61
Tablo 15. Ders Kitabı De erlendirme Envanteri Alt Boyutlarının Ders Kitabının Seçimi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	64
Tablo 16. “Bilimsel çerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Kitap Seçimi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	65
Tablo 17. “Ö retim Yakla ımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Kitap Seçimi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	69

Tablo 18. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Kitap Seçimi De ğ i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	71
Tablo 19. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Kitap Seçimi De ğ i kenine Göre Elde Edilen Bulgular.....	73

KISALTMALAR D Z N

MEB	: Milli E itim Bakanlı ı
s	: Sayfa
vb	: Ve Benzeri
X	: Ortalama
P	: Anlamlılık Düzeyi
N	: Denek Sayısı
Ss	: Standart Sapma
Sh	: Standart Hata
AF(LSD)	: En Az Anlamlı Fark Sınaması
Ed	: Editör
F,f	: Frekans
MWU	: Mann Whitney U Testi
Anova	: Tek Yönlü Varyans Analizi
Vd	: Ve Di erleri

G R

Günümüzde, gerek geli mi gerekse geli mekte olan bütün toplumları aynı derecede ilgilendiren bilim ve teknoloji alanında köklü bir geli im ve de i im ya anmaktadır. Bu geli meler, alı ilagelmi kavramları ve geleneksel yakla ımları yetersiz kılmakta ve e itimin yapısını da de i ime sürüklemektedir.

Ya anılan her devrin ve her toplumun zamana ba lı olarak ekillenen farklı e ilimleri, istek ve hedefleri vardır. Bu ba lamda, adı geçen farklı ekillenmelere yanıt verecek veya bunları kar ılayacak nitelikte e itilmi bireylere ihtiyaç vardır. Kuskusuz bu olu umda e itim ve ö retimin rolü büyüktür (Ba aran,1996:70). Bilim ve bilimin do asını kavramaya yönelik etkinlikler, ilk kez ilkö retim kurumlarında Fen ve Teknoloji dersinde yer alır. Bu derste çocuklar, içinde ya adıkları dünyayı bilimsel süreçler açısından ara tırma ve inceleme fırsatını yakalarlar.

İlkö retim ça ı, bireylerin bilgi ve estetik algılama ça ının en önemli dönemlerinden biridir (Erkmen,1996:37). Bu dönemde okullarda okutulan Fen ve Teknoloji dersi de bireylere bu becerilerin kazandırıldı ı derslerin ba ında gelir. Bu derste, çocukların içinde ya adıkları çevreyi ve evreni bilimsel yönden ele alıp incelemeleri amaçlanır. Onların, hayata kolay uyum sa lamaları içinde buldukları çevreyi çok iyi gözlemlemelerine ve mümkün oldu unca olaylar arasında neden-sonuç ili kilerini kurarak sonuç elde etme yollarını ö renmelerine ba lıdır. Bu bakımdan ö renciler Fen ve Teknoloji dersinde çevrelerini bilimsel metotlarla inceleyerek olay ve durumlar kar ısında objektif dü ünme ve do ru kararlar verme alı kanlı ı kazanmalıdırlar ki, bu da onların çevresine, ailesine ve kendilerine yararlı olmalarını sa lasın (Kaptan, 1998: 20).

Çocu un okul ya amı dü ünüldü ünde hiç üphesiz çocu un e itilmesinde ve ö retilmesinde ba rol ö retmendedir. yi bir donanıma sahip olan bir ö retmende, çocu un en iyi ekilde geli mesini sa layacaktır. Çocu un e itim ve ö retiminde ö retmenden sonra gelecek olan ikinci ö e ise ders kitaplarıdır. Ders kitapları, çocukların okuma alı kanlı ı edinmi , görsel ifade gücü geli mi bireyler olarak yeti mesini sa lar. Ayrıca çocu un be enilerini, duygu ve dü üncelerini geli tirir; onun duygu ve dü ünce evreni için yeni beslenme kaynakları yaratır. Bunlarla, çocu un anlama ve anlatma becerileri geli ir. Ki ilik olu umu ve toplumsalla ması

daha sa lıklı biçimde gerçekle ir (Yılmaz, 2005). Ö renciler Fen ve Teknoloji dersi ile ilk kez 4. sınıfta kar ıla ırlar. Bu açıdan bakıldı ında ö rencilerin Fen ve Teknoloji dersini tanıma a aması olan 4. sınıf ayrı bir önem ta ımaktadır. Buna ba lı olarak da 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitapları hazırlanırken bu özellik göz önünde bulundurulmalı ve ö rencilerde olumlu izler bırakacak ekilde hazırlanmalıdır.

Nasıl bireylerin en mükemmel derecede yeti mesini bekliyorsak, yine bu dönemde çocu un e itim ya antısında büyük bir paya sahip olan, ders kitaplarının da bilimsel açıdan, kullanılan malzeme, üretim ve baskı teknolojisi açısından mükemmel olmasını beklemeliyiz.

B R NC BÖLÜM

ARA TIRMA PLANI

1.ARA TIRMANIN AMACI

Bu ara tırmada, 2008–2009 e itim ö retim yılında İkö retim dördüncü sınıf fen ve teknoloji dersinde okutulan ders kitabının ö retmen görü lerine göre de erlendirilmesi ve gelecek yıllarda kullanılacak kitapların daha etkili, verimli ve i levsel olarak hazırlanmasına ı ık tutması amaçlanmı tır. Ayrıca bu alanda ara tırma yapacak olan ara tırmacılara da kaynak olması ve yol gösterici nitelikte olması amaçlanmı tır.

2. ARA TIRMANIN ÖNEM

Ders kitapları ö retim amacıyla kullanılan temel kaynaklardır. Bir derste bilgilerin ö renciye aktarımı sürecinde ö rencinin ya ve bilgi seviyesine uygun, ö retim programları esas alınarak hazırlanmı basılı e itim araçları olan ders kitapları en yaygın ö retim materyalleridir.

Günümüzde, genç ku akların çevrelerinde kar ıla tıkları sorunlarla ilgili konuları geçmi e oranla daha kolay ö rendikleri kabul edilen bir gerçektir. İlk ö renme ya antıları ailede ve evde ba lar, yakın çevreyi ve okulu kapsayacak biçimde geni ler. Ö renciler ya adıkları toplumda ve dünyada olu an de i iklikleri daha iyi anlayabilmek ve kavrayabilmek için olay ve olguları kavramalarını kolayla tıracak araç ve gereçlere ihtiyaç duyarlar. Bu araçların en ba ında da ders kitapları gelmektedir.

Ders kitapları e itimin vazgeçilmez araçları olarak birçok i levi yerine getirirken ö retimin daha nitelikli olmasına da önemli katkılarda bulunmaktadır. Ders kitaplarının ana i levleri: bilgi verme, bilgileri dizgele tirme; kendi kendine ö renme, e güdümlenme ve ki ilik geli tirme olarak sayılabilir. Kitaplar bu i levleri, ders alanına giren bütün gerekli bilgileri bünyesinde toplayarak ve aynı zamanda bilgilerden hareket ederek gerekli deneyimleri kazandırmak için çe itli amaçlar

do rultusunda yapılacak alı tırmalarla, belirli etkinliklerin yerine getirilmesi ekinde sa larlar (Ceyhan ve Yi it, 2003).

Son yıllarda e itim alanındaki ara tırmalarda ders kitaplarının incelenmesi özel bir konu olarak ön plana çıkmı tır. Ders kitapları ö retmen ve ö renciler tarafından kullanılabilen ortak bir kaynaktır. Ö rencilerin derse hazırlıklı gelebilmesi, geni bilgilere özet halde ula ılabilmesi, ödev ve grup çalı malarında ortak kullanılabilmesi gibi imkânlar sa layabilmektedir. Ders kitaplarını di er kitaplardan ayıran en belirgin özellikler olarak; bran a yönelik olmaları, bilgilerin sistemli bir ekinde sunulması, ö renci seviyesine uygunluk ve içerikte yer alan konuların müfredat programı ile sınırlandırılmı olması gibi özellikler sayılabilir. Ö retmenler için ise ders kitaplarının ayrı bir önemi vardır. Öncelikle ders kitapları yürürlükte olan müfredat programlarının birinci elden ö retmenlere sunuldu u bir kaynaktır. Ö retmenler müfredat programını, konu sıralamasını, dersin i leni inde kullanılacak farklı ö retim etkinliklerini bu kaynaklardan ö renmektedir (Gökdere ve Kele , 2004).

Ö retmenlerin ders kitabı seçiminde ders kitaplarının ta ıdı ı nitelikler çok önemlidir. yi hazırlanmı ders kitapları, konuların sıralanmı , hazırlık-de erlendirme soruları ve hazır etkinliklerle amaca uygun, düzenli ve hızlı bir ö retimin yapılmasına imkan verir. Uygulamada ço u zaman ö retim yöntemi ve hatta ö retim ortamları, ders kitapları esas alınarak düzenlenmektedir (Kılıç ve Seven, 2003).

Bu durum, ders kitaplarının önemini bize bir kez daha göstermektedir. Bu sebeplerden dolayı yeni programa göre hazırlanan dördüncü sınıf fen ve teknoloji ders kitabının bilimsel içerik, ö retim yakla ımı, okunabilirlik ve etkinlikler yönünden incelenmesi gelecekte hazırlanacak olan kitapların geli tirilmesi ve bu alanda çalı ma yapacak olan ara tırmacılara yol gösterici nitelikte olması bakımından önem ta ımaktadır.

3. PROBLEM CÜMLES

İk ö retim sınıf ö retmenlerinin 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının bilimsel içerik, ö retim yakla ımı, okunabilirlik ve etkinlikleri boyutlarına ili kin görüşleri nelerdir?

3.1. ALT PROBLEMLER

1. Sınıf ö retmenlerinin “ö renim durumu” de i kenine ba lı olarak;

- a. Bilimsel içerikle ilgili görüşlerinde,
 - b. Ö retim yaklaşımlarıyla ilgili görüşlerinde,
 - c. Okunabilirlikle ilgili görüşlerinde,,
 - d. Etkinliklerle ilgili görüşlerinde anlamlı bir fark var mıdır?
2. Sınıf öğretmenlerinin “hizmet süresi” de ikenine bağlı olarak ;
- a. Bilimsel içerikle ilgili görüşlerinde,
 - b. Ö retim yaklaşımlarıyla ilgili görüşlerinde,
 - c. Okunabilirlikle ilgili görüşlerinde,,
 - d. Etkinliklerle ilgili görüşlerinde anlamlı bir fark var mıdır?
3. Sınıf öğretmenlerinin “kitap seçme tercihi” de ikenine bağlı olarak;
- a. Bilimsel içerikle ilgili görüşlerinde,
 - b. Ö retim yaklaşımlarıyla ilgili görüşlerinde,
 - c. Okunabilirlikle ilgili görüşlerinde,
 - d. Etkinliklerle ilgili görüşlerinde anlamlı bir fark var mıdır?

3.2. HİPOTEZLER

1. Sınıf öğretmenlerinin “ö retim durumu” de ikenine bağlı olarak;
 - a. Bilimsel içerikle ilgili görüşlerinde,
 - b. Ö retim yaklaşımlarıyla ilgili görüşlerinde,
 - c. Okunabilirlikle ilgili görüşlerinde,
 - d. Etkinliklerle ilgili görüşlerinde anlamlı bir fark vardır.
2. Sınıf öğretmenlerinin “hizmet süresi” de ikenine bağlı olarak;
 - a. Bilimsel içerikle ilgili görüşlerinde,
 - b. Ö retim yaklaşımlarıyla ilgili görüşlerinde,
 - c. Okunabilirlikle ilgili görüşlerinde,
 - d. Etkinliklerle ilgili görüşlerinde anlamlı bir fark vardır.

3. Sınıf ö retmenlerinin “kitap seçme tercihi” de i kenine ba lı olarak;
- Bilimsel içerikle ilgili görü lerinde,
 - Ö retim yakla ımıyla ilgili görü lerinde,
 - Okunabilirlikle ilgili görü lerinde,
 - Etkinliklerle ilgili görü lerinde anlamlı bir fark vardır.

4. SAYILTILAR

- Ara tırmada kullanılan kaynaklar amaca ula mada yeterlidir.
- Görü ler do ru ve tarafsız bir ekilde yansıtılmaktadır.
- Veri toplama aracına do ru ve tarafsız cevap verilmi tir.

5. SINIRLILIKLAR

- Ara tırma, 2008–2009 e itim ö retim yılı bahar dönemi ile sınırlıdır.
- Ara tırma, örnekleme alınmı 4. ve 5. sınıf ö retmenlerinin görü leriyle sınırlıdır.
- Ara tırma, Afyonkarahisar lı Merkez lkö retim okulları ile sınırlıdır.
- Ara tırma, ö retmenlerin hazırlanan anket sorularına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

6. TANIMLAR

Kazanım: Ö rencilere e itim yoluyla kazandırılması planlanan bilgi, beceri ve davranı örüntüleridir. (Demirel, 2005)

Fen Bilimleri: Gözlenen do ayı ve do al olayları sistemli bir ekilde inceleme, henüz gözlenmemi olayları kestirmeye çalı an bilim dalıdır. (Küçükahmet, 2001)

Ders Kitabı: Her tür ve derecedeki örgün ve yaygın e itim kurumlarında kullanılacak olan, konuları ö retim programı do rultusunda hazırlanmı , ö renim amacı ile kullanılan basılı eserdir. (MEB, 2004)

K NC BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE LG L L TERATÜR

1. DERS K TABININ TANIMI

Ders kitapları ö retim amacıyla kullanılan temel kaynaklardır. Bir derste, bilgilerin ö renciye aktarımı sürecinde ö rencinin ya ve bilgi seviyesine uygun, ö retim programları esas alınarak hazırlanmı basılı e itim araçları olan ders kitapları en yaygın ö retim materyalleridir (Bayrakçı, 2005:1).

Ders kitapları bir ders içinde kullanılan ve o dersin süreç içinde geli mesine, o dersin bilgi ve uygulamaya, ya ama dönük açılımında rol oynayan temel araçtır. Hazırlanı larında düzenlenmelerindeki sürekli denetimlilik özelli i, olgunla ma ve geli tirilme yolunda geçirdikleri süreçlerin çok sayıda olması, titiz ve özenli çalı ma gerektirici nitelikleri yönünden emek ve i levsel de eri yüksek, kalıcı birer ürün olma özelli ini ta ırlar (Güçlü vd., 2001).

Ders kitapları, ders konularına ait bilgileri, sıralı ve do ru bir biçimde, ö rencilerin kendi kendilerine ö renmelerini sa lamak amacıyla hazırlanan araçlardır (Duman vd., 2001).

Ders kitapları, ö retmen ve ö renci arasındaki ileti imin tamamlayıcısı ve sınıf ortamında kullanılan ortak ileti im materyalleridir (Tosuno lu, Arslan ve Karaku , 2005). Millî E itim Bakanlı ı Ders Kitapları Yönetmeli i'nde ders kitabı, “her tür ve derecedeki örgün ve yaygın e itim kurumlarında kullanılacak olan, konuları ö retim programları do rultusunda hazırlanmı , ö renim amacı ile kullanılan basılı eser” olarak tanımlanmı tır (MEB, 2004).

Ders kitabı, “Bir dersin ö retimiyle ili kili olarak hazırlanan veya seçilen bir kitaptır”. Benzer bir anlamda, “Belirli ölçülere göre incelendikten sonra belli bir okul, sınıf ve ders için ö retmen ve ö rencilere temel kaynak olarak önerilen bir kitaptır” (O uzkan, 1993: 83).

2. DERS KİTAPININ EĞİTİMDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Ders kitapları ulusları, toplumları ve bireyleri kimsel ve bilimsel bilgi açısından geliştirmesini sağlayacak en önemli araçtır. Tarih boyunca kullanılan kitabın yerini hiçbir araç tutamamıştır. Kitap insanın gelişiminde ve yaşamının biçimlenmesinde katkısı en büyük olan araçtır. Ayrıca Coletta ve Chiappetta (1989)'ya göre eğitimdeki önemi açıkça görülen ders kitaplarının, ülkenin farklı bölgelerindeki , farklı olanaklara sahip bütün okullarda kullanılabilir nitelikte olmalıdır (Aktaran: Karamustafaoğlu ve Üstün, 2005:2).

Öğrencilerin toplumda her yönüyle söz sahibi olabilecek birtakım özelliklerle donatılması onlara sunulacak kaliteli eğitim ve kaliteli ders kitapları sayesinde gerçekleşecektir. Kitaplar öğrencilere eğitim programları ile ilgili etkinliklerinde üzerinde çalıştıkları konularda bilgi sağlayan, belirli ipuçları veren ve onları hedefler doğrultusunda geçerli davranışlar kazanmak üzere inceleme ve araştırma yapmaya yönelten bir ortam ve öğrenme-öğretme süreçlerinin öğelerinden biridir. (Küçükahmet, 2001). Ders kitapları, eskiden beri en yaygın biçimde kullanılan eğitim kaynaklarıdır. Öğrenci açısından ders kitaplarının en büyük avantajı; öğrencinin bilgiyi defalarca tekrar etme olanağı sağlaması ve bireysel hızına göre öğrenmesine olanak sağlamasıdır.

Eğitim ve öğretim etkinliklerinin planlanmasında, uygulanmasında, değerlendirilmesinde ve geliştirilmesinde ders kitabının halen önemli bir yeri bulunmaktadır. Geleneksel eğitim ve öğretim kurumlarında öğretmenler yıllık, aylık, haftalık, günlük ve hatta saatlik ders planlarını geliştirirken açık bir çoğunlukla, kullandıkları ders kitabından yola çıkarlar. Öğrenci de işlenen konuları izlemeye, sınavlara hazırlanmada ders kitabını bir rehber olarak görür ve kitap dışına pek çıkmamayı yeğler (Çoğun, 1996:59).

2.1. ÖĞRETMEN AÇISINDAN DERS KİTAPININ ÖNEMİ

Pelletier'e (1995) göre; Öğretmenin dersini düzenli ve sistemli işlemesine olanak sağlamasından dolayı büyük önem taşıyan ders kitapları, eğitimin tüm kademelerinde kullanılan bir araçtır (Aktaran: Karamustafaoğlu ve Üstün, 2005:2).

Ö retmen ö retimin gerçekleşmesi için kılavuzluk edendir. Ö retmenin ba arısı ö rencilerle olan ileti imine, konu alan bilgisine, kişisel özelliklerine ve meslek becerilerine ba lıdır.

Ö retmenin ö retim sürecinde temel görevi rehberliktir. Ö renci öğrenme etkinliklerini gerçekleştirirken ö retmenin rehberliğine ihtiyaç duyar. Ö retmenin, sınıf ortamında öğrenci sayısından dolayı, her zaman her öğrenciye ihtiyaç duyması ve rehberliği yeterince vermesi mümkün olmayabilir (Kılıç ve Seven, 2003:25). Ders kitapları bu konuda öğretmene yardımcı olacak en iyi araçtır. Ders kitabı öğretmene alan bilgisi ve iletişim becerileri açısından eksiklikleri giderme ve öğrenci farklılıklarına uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanmasını kolaylaştırabilir.

Ders kitapları öğretmenin dersi planlı ve sistemli bir şekilde öğretmesine yardımcı olur. Diğer yandan öğlenecek konuları orta seviyede sınırlandırmak için, öğretmenin anlatacaklarının sınırlarını belirlemesine yardımcı olur (Tosuno lu ve Aslan, 2001). Öğrenciye verilecek ev ödevlerinin türü, kapsamı, düzeyi ve zamanı da yine ders kitapları aracılığıyla daha kolay olmaktadır. Bunun yanında ders kitaplarında bulunan sorular, öğretmene öğrenciyi objektif olarak değerlendirme olanağı vermektedir (Güneş, 2002).

Ayrıca öğretmenler kitaptan kendileri faydalanırken bunu da unutmamalıdır ki; kitap seçerken öğrencilerinde gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak kullanılacak ek kitapların ilgi çekici olmasına özen göstermelidirler. Öğrenciler, günlük dile yazılmış, kısa cümle ve paragraflı, uygun resimlerle süslü kitapları okumaktan hoşlanırlar. Öğrencilerden kolaylıkla bulamayacakları ya da alamayacakları kitapları salamalarını istemek onları zor durumda bırakacaktır.

2.2. ÖĞRENCİ AÇISINDAN DERS KİTAPININ ÖNEMİ

Kazanımları kazanacak ve derste aktif rol alacak kişidir öğrencidir. Eğer öğrenci öğrenmelere sahip değilse ve bilgiye ulaşma kaynaklarını bilmiyorsa öğrenci öğrenmede pasif kalacaktır. Bu yüzden iyi hazırlanmış bir ders kitabı öğrencinin ön bilgilerini tamamlamasına ve bilgiye ulaşmasına yardımcı olacak en önemli araçtır.

Ders kitapları, öğrenciye ön bilgilerini tamamlama ve yapılacak etkinlikleri önceden görme ve hazırlanma imkânı vermektedir. Öğrencinin öğrenmeye aktif katılımı öğrenme ortamındaki disiplin problemlerinin pek çoğunu ortadan

kaldırıldı ndan, ders kitapları bu açıdan istenilen ortamın olmasına katkı getirir. Öğrenme özellikleri, gelişim özelliklerine ve içinde bulunulan ortama bağlı olarak değişlik gösterir. Ders kitaplarında öğrenme özellikleri bir bütün olarak (gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak) ele alınıp düzenlenebilir. Bu öğrenmenin ini kolaylaştırır gibi, öğrencinin ortamda kendini rahat hissetmesini de sağlayabilir. (Kılıç ve Seven, 2003:23).

Ders kitapları içerdiği özellikleriyle öğrencilerin yaşam boyu sürecek yetenek ve ilgilerin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Öğrencilerde sağlam bilgi oluşturmak, sağlam ilişki geliştirmenin en önemli yoludur. Dünyelerin ki ilere göre gelişmesi bireyleri kararsızlaştırmaktadır. Bir alanda tam bir bilgiye sahip olmak ise bireyin davranışlarını geliştirecek ve kişilerini güçlendirecektir. Bu nedenle ders kitapları kararlı bireyler yetiştirmenin temelini atmaktadır (Güneş, 2002).

3. DERS KİTAPLARININ HAZIRLANMASI VE İNCELENMESİ

Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları yönetmeliğine göre; ders kitaplarının nitelikleri, incelenmesi ve değerlendirilmesi şöyledir;

- Anayasaya ve kanunlara aykırı hususları içeremez.
- 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen “Atatürk örneği ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışarak; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek” hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olarak hazırlanır.
- Temel insan haklarına aykırılık taşıyamaz. Cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içeremez.
- Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanır.
- Reklam niteliğinde öğeleri içeremez (MEB, 2006).

3.1. BA VURU SAH PLER NDE ARANACAK ARTLAR

a) İlgili birimler ile ba vuru sahiplerince hazırlanan ve incelenmesi için ba vurusu yapılan baskıya hazır nüshalar; alanlarındaki yüksekö retim kurumundan mezun olmu veya bu alanda daha önce yayımlanmış ders kitabı olan yazar/yazarlarla birlikte editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı, ölçme ve de erlendirme uzmanı, program geli tirme uzmanı ve rehberlik veya geli im uzmanı tarafından hazırlanır.

b) Yüz kıztartıcı bir suçtan veya telif hakları ile ilgili kanuna aykırı i ve i lemlerden hüküm giymi olanların ders kitabı ba vuruları kabul edilmez. Bunlar, bu Yönetmeli in 4. maddesinde yer alan uzmanlık alanlarında görev alamaz ve hazırladıkları baskıya hazır nüshalar uygun bulunmu olsa bile iptal edilir.

c) Ba vuru sahiplerinin ba vurusunda verilen herhangi bir belgenin veya yazılı beyanının gerçek dı ı oldu unun idari ve/veya adli makamlarca tespit edilmesi hâlinde, belgenin/beyanın ait oldu u baskıya hazır nüsha veya nüshalara ait Kurul Kararı iptal edilir. Ba vuru sahibinin iki yıl süreyle yeni ba vurusu kabul edilmez (MEB, 2006).

3.2. K TAPLARIN HAZIRLANMASI VE H ZMETE SUNULMASI

Kitaplar a a ıdaki usullere göre hazırlanır ve hizmete sunulur (MEB, 2006).

a) Yarı ma

htiyaç duyulan alanlarda Bakanlıkça ders kitabı hazırlanmasıyla ilgili olarak ödüllü veya ödüksüz yarı ma açılır.

Bu yarı manın ba vuru ekli, yarı ma artları, yarı mada derece alanlara verilecek ödülün miktarı, ödemeye ili kin usul ve esaslar, düzenlenecek artname ile belirlenir. Kurulca hazırlanan artname, Tebli ler Dergisinde ilân edilir.

1) Bu yarı maya ders kitabı üretme artlarını ta ıyan yayın evleri katılır.

2) Yarı maya katılacak eserler, Yönergede belirtilen esaslara göre hazırlanır.

3) Eserlerin incelenmesi ve de erlendirilmesi, Bakanlı ımız ve di er resmî kurumlardan katılacak uzmanlardan olu turulacak Özel htisas Komisyonlarınca yapılır.

4) nceleme ve de erlendirme sonuçları, Kurulda görüşülür ve alınan karar Tebli ler Dergisinde yayımlanır.

b) Sipari

1) Sipari usulü ile yazdırılacak kitapların artnamesi, ilgili birimce hazırlanıp Ba kanlı a sunulur. Kurulca uygun görülen artname, hazırlayan birime gönderilir.

2) Söz konusu birim, ki i veya komisyona artname hükümlerine göre kitap yazdırır.

3) İlgili birim, hazırlanan baskıya hazır nüshaları inceler veya incelettirir. nceleme sonunda düzenlenen raporlar ile eserler Ba kanlı a sunulur. Bunlar Kurulca de erlendirilir. Alınan karar, Daire Ba kanlı na ve ilgili birime bildirilir.

c) Satın alma

1) Okutulmasına ihtiyaç duyulması hâlinde, yurt içinde veya dı nda yazılmış ya da tercüme edilmiş olan kitapların incelenmesi, ilgili birimce yaptırılır ve raporlarıyla birlikte Ba kanlı a sunulur.

2) Kurulca kitabın veya telif hakkının satın alınmasına karar verilmesi hâlinde, bu durum, gere i için Daire Ba kanlı na bildirilir. İlgili birime de bilgi verilir.

d) Yazdırma

Bakanlık, te kilâtında görevli elemanlara veya bunlardan kuraca ı bir komisyona kitap hazırlatabilir. Bu durumda da sipari usulündeki yol izlenir.

e) Özel Kesimce Hazırlama:

1) Baskıya hazır nüshanın üç adedi, öğrenci çalı ma kitabı ve öğretmen kılavuz kitapları ile birlikte takım hâlinde her yıl incelenmek üzere Ocak, ubat, Mart aylarında Ba kanlı a teslim edilir. Hangi ders kitaplarının öğrenci çalı ma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı ile birlikte takım hâlinde verilece i ilgili dersin öğretim programının Kurul kararında belirtilir.

2) Aralık ayının üçüncü haftasının son i gününe kadar Kurulca kabul edilen, okutulma süresi devam eden ve süresi uzatılan ders kitaplarının listesi, Tebli ler Dergisinde yayımlanmak üzere Aralık ayının sonuna kadar Daire Ba kanlı na gönderilir.

3) Azınlık okulları, kendi dillerinde okutulmak üzere hazırlattıkları kitapları, yeminli mütercimlerce tercüme edilmiş nüshası ile birlikte incelenmek üzere Bakanlıkça teslim ederler.

4) İnceleme ve değerlendirme sonuçları, inceleme raporları ve puanları ile birlikte ilgisine gönderilir (MEB, 2006)..

3.3. KİTAPLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE İNCELEME ÜCRETİNİN TESPİTİ

a) İnceleme Esas ve Usulleri

Ders kitaplarının incelenmesinde, puanlamaya esas olacak kriterler Bakanlıkça belirlenerek duyurulur.

b) Ön İnceleme Komisyonu

Üç kişiden oluşturulan ön inceleme komisyonu /komisyonları kurulur. Komisyon, Bakanlıkça Yönerge hükümlerine göre değerlendirir. Ön incelemede uygun görülenler incelemeye alınır, uygun görülmeyenler iade edilir.

c) İnceleme Ücreti

Özel kesimce hazırlanan eserler ücret karlılığında incelenir. Bu ücret; eserin sayfa sayısı üzerinden hesaplanır ve her bir forması için 1000 (bin) gösterge rakamının, ücretin yatırıldığı tarihteki devlet memurları aylık kat sayısı ile çarpılması suretiyle bulunur. Forma sayısı ise sayfa sayısının on altıya bölünmesiyle tespit edilir.

İncelenmesi istenen eserin, inceleme ücretinin tamamı, Bakanlıkça belirlenen Döner Sermaye İletmesi hesabına makbuz karlılığında yatırılır.

Eserin incelenmesi için Döner Sermaye İletmesi hesabına yatırılan ücretin bir kısmı, Bakanlıkça hazırlanan yönergede belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, ön inceleme ve inceleme hizmetlerinde görev alanlara ödenir.

Bakanlık sahibi, inceleme ve değerlendirme sonucunda iade edilen baskıya hazır nüshayla ilgili olarak bir defaya mahsus olmak üzere gerekçesiyle birlikte Döner Sermaye hesabına ilk Bakanlıkça başvuruda olduğu gibi o döneme ait katsayı esasına göre inceleme ücretini yatırarak itirazda bulunabilir. İtiraz; Bakanlıkça

olu turulacak komisyonca incelenir, Kurulda görü lür ve Kurulda alınan karar do rultusunda i lem yapılır.

d) Bakanlıkça Sa lanan Eserlerin De erlendirilmesi

Bakanlıkça yarı ma, sipari , satın alma ve yazdırma usulleriyle temin edilen eserler ile özel kesimce hazırlanan baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve de erlendirilmesi için, inceleme komisyonu ve de erlendirme komisyonu olu turulur. nceleme komisyonu, dersin özelli i ve sınıf seviyesi dikkate alınarak en az iki alan uzmanı, bir dil uzmanı ve görsel tasarımcı ile gerekli görülmesi hâlinde ölçme-de erlendirme, program geli tirme, rehberlik, çocuk geli imi ve/veya e itim teknolojileri uzmanlarının da yer aldı ı en az dört, en fazla dokuz uzman/ö retmenden olu turulur. Ancak inceleme komisyonunda zorunlu olarak bulundurulması gereken dil uzmanı ve görsel tasarımcının alanlarına giren incelemelerde komisyon, en az üç ki iden olu abilir. Bakanlıkça ihtiyaç duyulması hâlinde inceleme ve de erlendirme komisyonlarına, üniversitelerin ilgili ana bilim dallarında görevli ö retim elemanları ile di er kamu kurum ve kurulu ları veya özel kurulu lardan da üye alınabilir.

Yabancı dil ders kitaplarında, dil uzmanı bulundurulması zorunlu de ildir.

Baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve de erlendirilmesi sonucunda, inceleme komisyonunca rapor düzenlenir ve baskıya hazır nüsha, 100 tam puan üzerinden de erlendirilir. Aynı ekilde takım hâlinde ba vurusu yapılan baskıya hazır nüshalar da birlikte incelenerek 100 tam puan üzerinden de erlendirilir.

nceleme sonucunda;

- a) 80'in altında puan alan baskıya hazır nüshalar reddedilmi sayılır, i aretlenmemi nüshalar inceleme raporu ile birlikte ilgili ba vuru sahibine iade edilir.
- b) nceleme komisyonlarınca 80–89,99 (dâhil) arasında puanla de erlendirilen baskıya hazır nüshalar ve raporları, nceleme Merkezinden Projeler ve nceleme Dairesi Ba kanlı na gönderilir. Projeler ve nceleme Dairesi Ba kanlı ı bünyesinde kurulacak olan en az bir alan, bir dil ve bir görsel uzmanından olu an üç ki ilik de erlendirme komisyonu/komisyonlarınca baskıya hazır nüshanın raporu, eserle birlikte incelenerek inceleme komisyonunun tespitlerinin yerinde olup olmadı ı de erlendirilir. Bu de erlendirme sonucunda yapılan incelemenin uygun bulunmadı na karar verilmesi hâlinde baskıya hazır nüshalar, de erlendirme

komisyonunun gerekçeli kararı ile birlikte Kurula sunularak Kurulda alınan karar do rultusunda i lem yapılır. Kurul, baskıya hazır nüshanın yeniden incelenmesini isteyebilir, baskıya hazır nüshayı reddedebilir veya baskıya hazır nüshanın 30 gün içinde düzeltilmesini isteyebilir.

De erlendirme komisyonunun, inceleme komisyonu raporunu uygun bulması hâlinde i aretlenmemi baskıya hazır nüsha düzeltilmek üzere raporuyla birlikte ba vuru sahibine gönderilir. 30 gün içinde tekrar incelenmek üzere Ba kanlı a ba vurusu yapılmayan baskıya hazır nüshalar reddedilmi sayılır.

Düzeltilerek ba vurusu yapılan baskıya hazır nüshalar, Ba kanlıkta ön incelemesi yapılarak nceleme Merkezine gönderilir. Bu inceleme sonucunda komisyonca tespit edilen hataların giderilip giderilmedi i, inceleme sırasına bakılmaksızın incelenir ve yeniden de erlendirilen baskıya hazır nüshalar, düzenlenecek bir raporla birlikte de erlendirme komisyonu/komisyonlarına gönderilir.

nceleme komisyonunca baskıya hazır nüshalardan 90'dan a a 1 puanla de erlendirilenlerin, de erlendirme komisyonu tarafından da aynı ekilde de erlendirilmesi hâlinde yapılan ba vuru reddedilir. Baskıya hazır nüshalardan 90 ve üzeri puan alanlarla; de erlendirme komisyonunun inceleme komisyonunun görü üne katılmadıkları durumlarda baskıya hazır nüshalar, gerekçeli bir rapor ile Kurula sunulur ve Kurulda alınan karar do rultusunda i lem yapılır.

c) İlk incelemede baskıya hazır nüsha, inceleme komisyonunca 90 ve üzeri puanla de erlendirilmi ise inceleme komisyonunun raporu ile birlikte de erlendirme komisyon/komisyonlarına gönderilir. De erlendirme komisyonu/komisyonları, inceleme komisyonları tarafından 90 ve üzerinde puanla de erlendirilen baskıya hazır nüshanın raporlarını inceler ve kendi raporunu hazırlar. Baskıya hazır nüsha, Projeler ve nceleme Dairesi Ba kanlı nca inceleme ve de erlendirme komisyonu raporları ile birlikte Kurula sunulur. Baskıya hazır nüsha Kurulda uygun bulunur, düzeltilmek üzere ba vuru sahibine gönderilir veya uygun bulunmaz. Düzeltilmek üzere ba vuru sahibine gönderilen baskıya hazır nüsha ile ilgili tespit edilen hataların 10 gün içinde düzeltilmesi istenir. Süresi içinde ba vurusu yapılmayan bu baskıya hazır nüshalar reddedilmi sayılır. Süresi içinde ba vuruları yapılan baskıya hazır nüshalar, inceleme sırasına bakılmaksızın incelemeye alınır.

ç) Kurulca belirlenen tespitlerin yerine getirilmesi artıyla kabul edilen baskıya hazır nüshalar, ilgili baskıya sahibine gönderilir ve en geç 7 gün içinde tespitlerin baskıya hazır nüshaya yansıtılması istenir. Bu tespitlerin oranı ilgili Yönergede belirtilir. Yapılan tespitlerle ilgili düzeltmeler, ilgili komisyona incelettirilerek rapora baskıya hazırlanır. Tespitlerin belirtilen sürede yerine getirilmemesi durumunda baskıya hazır nüsha reddedilmi sayılır. Kurulca reddedilen baskıya hazır nüshalar baskıya sahibine gönderilir.

d) Anayasanın temel ilkeleriyle Millî Eğitim'in genel amaç ve temel ilkelerini dikkate almadan inceleme yapılmaması, inceleme esas ve usullerine uyulmaması, Kurulca veya Bakanlıkça/Başbakanlıkça baskıya hazır nüshanın incelenmesinde, inceleme usul ve esaslarına uyulmamasının tespit edilmesi veya gerekli görülmesi hâlinde baskıya hazır nüsha, bir kez daha ayrı bir komisyona incelettirilerek de erlendirilebilir. De erlendirme sonuçlarının, baskıya hazır nüshanın ders kitabı olma vasfını etkileyecek biçimde farklı olması hâlinde, üniversitelerin ilgili ana bilim dalı öğretim üyelerinden görüş alınabilir. Projeler ve inceleme Dairesi Bakanlıkça/Başbakanlıkça, eseri inceleme ve de erlendirme raporları ile alınan görüşü birlikte Kurula sunar. Kurulca alınan karar doğrultusunda inceleme yapılır.

e) Bakanlıkça/Kurulca baskıya hazır nüshanın incelenmesinde, inceleme usul ve esaslarına uyulmamasının tespit edilmesi veya gerekli görülmesi hâlinde baskıya hazır nüsha, bir kez daha ayrı bir komisyona incelettirilerek de erlendirilebilir. De erlendirme sonuçlarının, baskıya hazır nüshanın ders kitabı olma vasfını etkileyecek biçimde farklı olması hâlinde, üniversitelerin ilgili ana bilim dalı öğretim üyelerinden görüş alınabilir. Projeler ve inceleme Dairesi Bakanlıkça/Başbakanlıkça, eseri inceleme ve de erlendirme raporları ile alınan görüşü birlikte Kurula sunar. Kurulca alınan karar doğrultusunda inceleme yapılır.

f) inceleme Merkezinden 80 ve üzeri puan almaması baskıya hazır nüshaların Projeler ve inceleme Dairesi Bakanlıkça/Başbakanlıkça na gönderilmesi, ders kitaplarının görüşü alınması son Kurul toplantısından 10 gün önce durdurulur.

Bakanlıkça, inceleme ve de erlendirme süreçleriyle ilgili uygulamalar konusunda tereddüde düşülmesi halinde konu, Kurula rapor ekinde sunulur ve Kurulca alınan karar doğrultusunda inceleme yapılır (MEB, 2006).

4. DERS KİTAPINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

Ders kitabının, sağlıklı ve güvenilir olarak eğitimde yer alabilmesi çok sayıda nitelikleri taşımasını gerektirir. Örneğin anlaşılabilirlik, gerçekliğe uygunluk, sürükleyicilik, biçim ve içerikte bütünlük, birliktelik özellikleri her ders kitabında önkoşul olarak kabul edilen niteliklerdir (Doğan, 1997:379).

Etkili bir ders kitabı; ö rencinin kendi kendine ö renmesi için fırsatlar sunabilmelidir. Bu tür bir kitap ö renciyi motive eder. Kitap, soyut bilgileri az, olabildi ince somut, zevkli, ilgi çekici olmalıdır. Örnekler, örnek olaylar, renkli-resimli problemler, bilmeceleler, ara tırma ve projeler, alı tırma ve tekrarlar, izleme testleri içermelidir (Halis, 2002:51).

yi bir ders kitabında öz ve biçim bakımından bulunması gereken özellikler, unlar olmalıdır; her eyden önce, iyi bir ders kitabı ö retim sürecinin gerektirdi i bütün ko ulları üzerinde ta imalıdır. Bunun için, ders kitabı yazarı, ö renme psikolojisini ve bunun e itsel sonuçlarını iyi bilmelidir (Yapıcı, 2004:2).

Ça da dünyanın nitelikli bir ders kitabı nasıl olmalıdır sorusuna verdi i yanıt öyledir; ö renci merkezli, ö rencide sistemli bir ekilde belirli beceriler olu turmayı amaçlayan, ö rencinin bireysel dü ünçe ve de er yargılarını özgürce olu turmasına olanak tanıyacak özellikte olmalıdır (Kabapınar, 2002:333).

Ders kitapları genel olarak u ölçütlere sahip olmalıdır (Küçükahmet, 2003:35–36):

- Ders kitabı yazı geni li i, sayfa geni li i, sayfa sayısı, renk ve kullanımı açısından düzeye uygun olmalıdır.
- Kavram düzeyi, yazarın stili, kelime düzeyi ve söz dizimi kademeye uygun olmalıdır.
- Konu alanı, de erlerin sunumu, ilgilerin geli imi ve olgunluk gereksinimleri açısından çocu un ya ına uygun olmalıdır.
- Bireylerin duyguları ve sorumlulukları arasındaki benzerlik ve farklılıkları sa lamalıdır (ırk, din, renk, ulusal köken, cinsiyet, ya , özürlülük).
- Ders kitaplarının ö rencinin anlama düzeyine göre uygunluk düzeyi belirlenmelidir (çok uygun, uygun, biraz uygun, uygun de il ve hiç uygun de il).

Ders kitaplarındaki metinlerin seçiminde çocu a görelilik ile çocuksuluk birbirine karı tırılmaktadır. Ço unlukla çocuksuluk kaygısı ile seçilen metinlerde dil acemice kullanılmı olmakta; daha da do rusu anlatımda ilkelli e neden olmaktadır. Bu nedenle, ö retmenlerimizin ders kitaplarını etkili kullanma becerilerine sahip olması bu türden sorunların a lmasını kolayla tırabilir (Yapıcı, 2004:2).

4.1. B L MSEL ÇER K

Bir ders kitabının seçiminde birinci özellik içeriktir (Yanpar ve Yıldırım, 1997:47). Konuların içeri i, belirlenen amaçlara ve ö renci davranı larına “ne ile” ula ılaca ını, yani “ne ö retelim” sorularına cevap vermektedir (Küçükahmet, 2001). Çerik bakanlı ın hazırladı ı programa uygun, bilimsel bilgilere dayalı, güncel bilgiler veren ve bilgilerin günlük ya amla ba ını kuran bir yapıda olmalıdır. Kitaptaki içerik ö renme ilkeleriyle tutarlı olmalıdır. Çerik, basitten karma ı a, somuttan soyuta, kolaydan zora do ru olmalıdır (Vural, 2006).

Tertemiz vd. (2001:16–17)’ne göre ders kitaplarının içeri i ile ilgili olarak kitapta olması gerekenler su ekilde belirtilebilir:

- Ders kitabında yer alan etkinlikler farklı ö renme stilleri olan çocuklara hitap etmelidir ve çocu un ya antılarına uygun olmalıdır,
- Ö renme etkinlikleri bütünlük ta ımalıdır ve birden fazla davranı ı gerçekte tirmeye hizmet etmeli, istenmeyen yan ürünler meydana gelmesini engeller özellikte olmalıdır.
- Konunun sunulusunda verilen ipuçları davranı ı kazandırıcı özellikte olmalıdır, her ünite ve konuların başında ö rencinin konuyu daha iyi anlamasını sa layacak ön örgütleyicilere yer vermelidir,
- Çerik ö rencilerin akademik düzeyine, ilgi ve beklentilerine uygun bir biçimde düzenlenmelidir,
- Çerikte ö renmeyi kolayla tıracak örnekler verilmelidir,
- Ünitenin uzunlu una göre ya belli konuların sonunda ara özetler ya da ünitenin sonunda son özet yapılmalıdır. Özetler metnin ana ve yardımcı noktalarıyla uyumlu olmalıdır,
- Gereksiz, önemsiz, amaçsız ve metne uygun olmayan içerik; yüzeysel, ön yargılı ve göz ardı edilen bilgilere yer verilmelidir,
- Ünitelerde proje konuları, gözlem ve anket gibi etkinlikler olmalıdır,
- Aile katılımını gerektirecek etkinlikler yer almalıdır,
- Ö renme etkinlikleri ve önerilen ara tırmalar ö retmenden destek almadan ö renciler tarafından gerçekleştirilebilir türde olmalıdır,

- içeriğin düzenleme biçimi öğrenciyi öğrenmede başarısız olmaya özendirilmelidir,
- içerik, gerektiğinde gazete gibi yayın organlarında çıkan haberlerle desteklenmelidir.

Yine bir başarı dikkat edilmesi gereken unsurda içerikte bulunmaması gereken özelliklerdir. Yılmaz (1995)'in yaptığı çalışmaya göre bunları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Yazarların kendi düşünceleri ve değer yargılarına göre içeriği şekillendirmeleri,
- Çok boyutlu konularda tek boyutlu anlatımı sergilenmesi,
- Hikâyeci ve didaktik bir anlatım tarzının kullanılması,
- Gerçeğe aykırı ve abartılı bilgilerin sunulması,
- Kavram öğretiminde yeterli örneklerin verilmemesi.

4.2. OKUNABİLİRLİK

Çocuklarda bir ders kitabında okunabilirlik, ya da kolay okunma, kelimelerin yeniliğine, yeni kelimelerin kullanılış sıklığına, kelime yapısına, cümlenin uzunluğuna ve kısalığına, kelimelerin heceleme açısından kolay ya da zor okunmasına bağlıdır (Erkmen, 1996). Okunabilirlik, öğrencinin okuduğu materyali hızlı okuma ve okuduğunu anlama düzeyi olarak açıklanabilir. Bir metinde, her cümledeki kelime sayısı, her kelimedeki hece sayısı, cümlede vurgulanmak istenen fikir sayısı, fikirlerin devamlılığı okunabilirliği belirleyen özelliklerdendir (Tekbıyık, 2006:442).

Ders kitapları iletişim sürecinde mesajların bir arada bulunduğu kaynak yani verici konumdadır. Mesajın iletilmesinde kullanılan kanal yazılı anlatımdır. Anlatım düşünceleri, olayları ve duyguları en uygun kelimelerle ifade etmektir. Öğrenciler için etkili nitelik taşıyan ders kitapları, anlatım biçimi, kullanılan kelime ve deyimler yönünden dilbilgisi kurallarına ve çocuğun dil gelişimine uygun olmalıdır (İlçak, 2001:33).

Ders kitapları, ana dil bilincinin kazandırılması için doğru ve düzgün bir Türkçe ile yazılmalıdır. Yazarlar, yazılı anlatım sanatını en iyi şekilde kullanmalı ve

Türkçenin zenginliklerini yabancı sözcüklerden arınımı , duru ve anla ılır bir Türkçe kullanarak ö renciye göstermelidirler. Yabancı sözcüklerin yanlarına parantez içinde Türkçe okunu ları yazılmalıdır (Demirel, 2000:41). Bu bilgi ı ında ders kitapları okunabilirlik düzeyi açısından u özelliklere sahip olması gerekir:

- Ö rencilerin ya ına ve sınıf düzeyine uygun dil ve cümle yapısı kullanılmalıdır.
- Konuların açık, sade ve anla ılır bir dille yazılmı olmalıdır.
- Teknik kelimeler en az seviyede kullanılmalıdır.
- Cümlelerin TDK yazım kurallarına, mla ve dil bilgisine uygun olmalıdır.
- Paragraf içinde ve paragraflar arasında anlam bütünlü ü sa lanmalıdır.
- Yazının çekici ve ölçüsünün okumada kolaylık sa laması gerekir.
- Metinler görsel imgelerle(resimler, benzetmeler, grafik, ema vb.) desteklenmelidir.
- Gereksiz bilgi ve formül yo unlu undan kaçınılmalıdır.
- Formüller ve birimler anla ılabilir düzeyde açıklanmalıdır.
- Yeni kavramlar ve kullanılan kavram haritaları anla ılır düzeyde olmalıdır.

Ö rencilerin bilimin do asını anlayabilmesi, fen-teknoloji-toplum-çevre ili kisini irdeleyebilmesi, fen hakkında dü ünerek ve onu yorumlayarak fene ili kin ilgi ve tutum geli tirebilmesi, kısaca fen okur-yazarı olabilmesi için fen kavramlarını biliyor olması gerekir (Kavak, Tufan ve Demirelli, 2006:19). Bu nedenle fen kavramlarının hedef kitlede yanlış anlam yanılgıları olu turmaması için ders kitaplarında kullanılan teknik kelimelerin en az seviyede olması ve ö rencinin ön ö renmelerine uygun olarak düzenlenmesi gereklidir.

4.3. Ö RET M YAKLA IMI

Bilim yapma, yalnızca olayları, kavramları ve teorileri ö renmeyi de il, soru sormayı, gözlem yapmayı, ileti im kurmayı, ölçmeyi, tahminde bulunmayı, çıkarsama yapmayı, sınıflama yapmayı, deney yapmayı ve modeller olu turmayı ö renmeyi kapsamaktadır (Süzen, 2009:169).

Bugünkü modern fen e itiminde amaç, ö rencilerin fen bilimleri ile ilgili bilimsel bilgileri ezberlemeleri de il, hayatları boyunca kar ıla acakları fenle ilgili problemleri çözebilmeleri için gerekli bilimsel tutumları ve zihinsel süreç becerilerini, yeteneklerin elverdi i oranda kazanmalar ıdır. Böylece, ö rencilerin ço u zaman hiç kullanmayacakları teorik bilgileri ö renmeleri yerine, bilimsel dü ünüp davranma ve kar ıla tıkları fenle ilgili becerileri kazanmaları sa lanmaya çalı ılmaktadır (Karatepe, vd., 2004:329). Bu amaçların gerçekte mesinde yardımcı ve yol gösterici olan kitaplar ö rencilerin geli im dönemleri ve düzeyleri dikkate alınarak planlı ve programlı hazırlanmalıdır.

Geli mi ülkelerin ders kitapları incelendi inde bilimsel dü ünme becerilerinin kitaplarda sistematik bir ekilde yer aldığı, bu sistematik yapının ö renci ve ö retmen kitaplarında birbirini tamamladı ı gözlenmektedir. Ö renci kitapları, ö rencilerin farkına varmadan üç yönlü dü ünme becerilerini geli tirebilece i bir estetik ve inceli e sahiptir. Ö retmen kitapları ise ö retmenin bu becerileri de erlendirmesine yardımcı olacak içerik ve görsel unsurlarla donanmı tır. Kitaplar, çe itli etkinlik, uygulama ve sorularla ö rencide a) bilimsel süreç becerileri b) ele tirel dü ünme becerileri c) bilimsel muhakeme becerileri olmak üzere üç yönlü dü ünme geli imini sa layacak tarzda yapılandırılmı tır (Dökme, 2004:2).

Fen alanı ders kitabı, ö retim yakla ımı açısından genel olarak a a ıdaki özellikleri ta ımalıdır:

- Üniteler ve konular anlamlı ö renmeyi sa layacak ekilde sıralanmalı ve birbirlerini bütünlemelidirler.
- Birbirleriyle ili kili kavram ve prensipler mantıklı bir sırada verilmeli ve kavramsal anlama desteklenmelidir.
- Ö rencilerin ön bilgilerinden yola çıkarak kendi bilgilerini yapılandırmalarına yardımcı olmalıdır.
- Ö rencilerin ö renme sürecine aktif olarak katılmalarını sa lamalıdır.
- Ünitelerde kavram haritalarına yer verilmelidir.
- Analogiler(benzetmeler) etkili ve do ru olarak kullanılmalıdır.

- Ö rencilerin sahip oldukları yanlış kavramlar ile yüzleşmelerini sağlayıp öğrencilerin kendi bilgilerini bilimsel modele dayalı olarak yeniden yapılandırmalarına ve içselleştirmelerine yardımcı olmalıdır.
- Öğrencileri ezberletmekten uzak durmalıdır.
- Ara derlendirmelere yer verilmelidir.

4.4. ETKİNLİKLER

Etkinlikler, öğrencilerin fen konularını daha etkili ve anlamlı olarak öğrenmeleri bakımından önemli bir işlev sahiptir. Etkinlikler sayesinde öğrenciler ilk elden somut deneyimler geçirerek, yaparak ve yaşayarak öğrenirler. Öğrenciler etkinliklere katılarak hem bilgiyi içselleştirirler hem de bilimsel yöntemi tanıyarak problem çözme basamaklarını öğrenirler. Ayrıca etkinlikler öğrencilerin gözlem yapma, düşünme, fikir üretme ve yorum yapma gibi yeteneklerinin gelişmesine de katkıda bulunur.

Tüm öğretim etkinliklerinin amacına ulaşabilmesi, bu etkinliklerin planlı hazırlanmasına ve uygulamasına bağlıdır. Bunun için öğretmenlerin özel bir uğraş göstermeleri gerekmektedir (Küçükahmet, 2002:130). Öğretmen, belirli sınıflarını oluşturarak hazırladığı planla ve sunulan materyal ile dersin en iyi şekilde öğrenilmesini sağlamalıdır (Demirel, 2004:172).

Fen Bilimi konuları çoğunlukla soyut kavramlar olduğundan öğrencilerin konuları kavrayabilmesi için kitapların içeriğini etkinliklerle desteklenmesi gerekmektedir. Bu yüzden ders kitabında yer alacak etkinlikler amaçlarındaki amaca hizmet edecek şekilde olmalıdır. Bunlar;

- Öğrencilerin gelişim düzeylerine, el becerilerine ve bilişsel becerilerine uygun olmalıdır.
- Öğrencileri araştırmaya sevk etmelidir.
- Aktivitelerde güvenlik önlemleri vurgulanmalıdır.
- Kullanılacak olan gerekli araç-gereç bulunabilir olmalıdır.
- Etkinlikler, öğrencilerin öğrenmesine katkıda bulunmalıdır.
- Etkinlikler ile ders içeriği ilişkilendirilmelidir.

- Etkinliklerin ele tirel dü ünme, problem çözme, muhakeme yapma gibi üst düzey dü ünme becerilerinin geli imini desteklemelidir.
- Ö retmenlerin tercihine göre dersin herhangi bir a amasında uygulanabilir nitelikte olmalıdır.
- Gerekli ön bilgiler etkinliklerin içerisinde yer almalıdır.
- Proje ve bilimsel ara tırmaya yönelik çalı malara yer verilmelidir.

4.5. F Z KSEL ÖZELL KLER

Ders kitaplarının ö retimsel açıdan verimlili inde fiziksel yapı özelliklerinin etkisi büyüktür. Saman kâ ıda basılmı , renklerin ve yazıların birbirine karı tı ı, a ır ve kullanı sız bir ders kitabı ö renciler tarafından itici bulunmaktadır. Oysa ku e kâ ıda basılmı , canlı renkleriyle dikkat çeken, sa lam cilt yapısına sahip ders kitapları, ö renci için daha çekici olabilmektedir (Çakır, 2006). Bu hususlar göz önünde bulunduruldu unda bir ders kitabı fiziksel özellikler açısından a a ıdaki kriterlere uygun bir eilde hazırlanmalıdır.

4.5.1. Metin Tasarımı (Tipografik özellikler, metin örgütleyiciler)

a) Tipografik özellikler:

- 1- Yazı boyutları ö renci düzeyine uygun olmalıdır. (İlkö retim birinci sınıflar için 20–24 punto, ikinci sınıflar için 18 punto, üçüncü sınıflar için 14 punto, dördüncü sınıflar için 12, be inci sınıflar için 11, daha üst sınıflar için 10 punto büyüklü ünde yazı kullanılması).
- 2- Yazı karakterinin okunabilir olmalıdır (Genelde ba lıklarda ve ilkö retim düzeyindeki ö renciler için metin içinde tırnaksız (erifsiz), yalın küçük harf karakterinin kullanılması).
- 3- Yazı renginin ya da ton de erinin etkili kullanılmalıdır (Okunabilirlik açısından yazının zemin rengi ile çok fazla zıtlık olu turmaması. Örne in seçilen yazı karakterlerine ba lı olarak beyaz zemin üzerindeki yazının %80 siyah kullanılması).
- 4- Satırlar arası yatay ya da dikey bo luklar dengeli kullanılmalıdır (Dikey bo luk olarak satır aralarının normal (1,5) olması ve ba lıklar, paragraflar arasındaki

bo lukların ise tutarlı biçimde a amalı (hiyerar ik) kullanılması. Gerekti inde metin düzenlemede sa a ya da sola dayalı bloklama yöntemi kullanılarak gözü rahatlatıcı yatay bo lukların olu turulması).

5- Dikkat odaklayıcı sözcük ya da sözcükler etkili tasarlanmalıdır (Koyu, italik, renkli, yazı çe itlerinin bütünlü ü bozmayacak biçimde çarpıcı tasarlanmı olması, metin içinde olumsuzluk bildiren sözcükler dı nda altını çizmek ve büyük harf kullanılmaması).

6- Satır uzunlu u okunabilir ölçülerde olmalıdır (En çok 18-24 cm yada 8-12 sözcük arasında olması).

7- Sözcükler arası bo luklar dengeli olmalıdır (Tutarsız bo luklar nedeni ile okumayı kesintiye u ratmaması için otomatik olarak tam bloklama kullanılmaması, di er bir deyi le yanlardan bloklama kullanılmaması).

8- Harflerin arasındaki bo luklar dengeli olmalıdır (Harflerin iç bo luklarının ve sözcük içindeki bo lukların optik olarak düzenlenmesi, harflerin karakterlerine göre dizilmesi ve harflerin içlerinin kapanmaması için çok kalın harf karakteri kullanılmaması).

9- Metnin sayfadaki bütünlü üne dikkat edilmelidir (Görsel ve anlam bütünlü ü açısından paragraftaki son satırın di er sayfanın ba ına ve ilk satırın sayfa sonuna gelmemesine özen gösterilmesi). (E gi, 2005:4-12).

b) Metin Örgütleyicileri;

1- Ba lıklar etkili düzenlenmelidir (Ba lıkların olabildi ince kısa olması, uzun alt ba lıklarda küçük harf kullanılması. Ana, alt ve yan ba lıkların farklı karakterlerde ve harf boylarının a amalı düzenlenmesi (ör: bölüm ba lı ının 22 punto, alt ve yan ba ların ise metin ba lı ndan 1–2 punto küçük olması gibi).

2- çindekiler listesi i levsel biçimde düzenlenmelidir (Sayfa tasarımı biçimine, metinde kullanılan ba lık sistemine ve içeri i tanıtmaya uygun olarak rahat okunabilir biçimde düzenlenmesi).

3- çindekiler listesi dikkat çeker biçimde düzenlenmelidir (Gerekti inde tanıtım amacına hizmet edici resim, ema, grafik etkiler kullanılarak ö rencinin ilgisine sunulması).

- 4- Kutular amaca uygun kullanılmalıdır (Süs amaçlı gereksiz çerçeveler biçiminde kullanılmaması, gerekirse metinden ayrı olarak dikkat çekmesi istenen özet, soru, senaryo gibi etkinliklerde sayfa tasarımına uygun olarak kullanılması).
- 5- Her bölüm için ilgili başlık listesi hazırlanmalıdır (Bölüm başlığında ana ve alt başlıkların içerik hedeflerine ve sayfa tasarım biçimine uygun olarak yer alması).
- 6- Sözlük düzenlemesi yapılmalıdır (Bilinmeyen sözcükler ve teknik terimler için kitap sonunda bir sözlükte yer verilmesi).
- 7- Kaynakça düzenlemesi yapılmalıdır (Metin içinde kullanılan kaynaklara kaynakçada yazım kurallarına ve örneği düzeyine dikkat edilerek yer verilmesi) (Ergüder, 2005:4-12).

4.5.2. Görsel Öğelerin Tasarımı

- 1- Görsel öğeler mesaj aktarımına katkıda bulunmalıdır (Resimleme, fotoğraf, ema vb. görsel öğelerin metin içeriğine uygun, yaratıcı, yönlendirici, düdüdürücü, mesajı özetleyici ve bilgilendirici biçimde tasarlanmaları).
- 2- Görsel öğeler mesaj aktarımında örneği için uyarıcı olmalıdır (Resimleme, fotoğraf, ema, vb. görsel öğelerin örneğinin imgelem gücünü harekete geçirici, onlarda heyecan duygusunu uyandırıcı ve estetik beğenilerini güçlendirici biçimde tasarlanmaları olmaları).
- 3-Resimlemelerde desen sağlam olmalıdır (Resimlemelerde kullanılan figürlerin hareketlerine dikkat edilerek sağlam çizilmiş olması, örneğin oturan bir figürün izleyende o duyguyu uyandırması).
- 4-Tasarımda yalınlık ve basitlik ilkesine uyulmalıdır (Resimleme, fotoğraf vb. görsel öğeleri oluşturan biçimlerin ne tam gerçekçi ne de tam soyut olması. Yalın anlaşılır ve mesajın gerektirdiği kadar detay kullanılması).
- 5-Görsel öğelerde vurgulama etkili kullanılmalıdır (Bir görsel öğeye bakarken göz hareketlerinin daha çok sol üst köşeye odaklanması bulgusundan hareketle içerik elveriyorsa vurgulanması gereken öğelerin sol üst köşeye yerleştirilmesine dikkat edilmesi).

- 6- Görsel ö elerde ö renci düzeyine uyulmalıdır (Resimleme, foto raf vb. görsel ö elerin ö rencilerin ya antlarına, onların somut deneyimlerine uygun olması).
- 7- Görsel ö eler renkli olmalıdır (Resimleme, foto raf vb. görsel ö elerin özellikle ilkö retim birinci devrede renkli olması fakat çok sayıda renk kullanılmaması).
- 8- Tasarımda bütünlük ilkesine uyulmalıdır (Resimleme, foto raf vb. görsel ö elerin içindeki tüm elemanların bir konu ile ilgili olarak bütünlük içinde düzenlenmi olması).
- 9- Çizgi amaca uygun kullanılmalıdır (Resimleme, foto raf vb. görsel ö eleri tasarlamada kullanılan çizginin (iskeletin) genellikle yön duygusu için kullanılması. Özel olarak ise örne in, e ik, kıvrımlı çizgilerin hareket duygusu için; yatay çizgilerin gerginlik için; dikey çizgilerin ise kesinlik ve yönerge ifadesi için kullanılması).
- 10- Tasarımda denge ilkesine uyulmalıdır (Resimleme, foto raf vb. görsel ö eleri tasarlamada kullanılan elemanların dengeli bir biçimde yerle tirilmi olması, simetrik dengeyi kullanmaktan kaçınılması, hareket ve dikkat çekme özelli i açısından asimetrik dengenin kullanılması. Bo luk doluluk oranına dikkat edilmesi).
- 11- Renk, amaca uygun kullanılmalıdır (Resimleme, foto raf vb. görsel ö elerde yer alan obje ve figürlerin renklerinin, önemli bilgi ve ayrıntılara ı ık tutacak, benzerlik ve farklılıklara i aret edecek, estetik duygu uyandıracak biçimde kullanılması).
- 12- Görsel ö elerin boyutları amaca uygun kullanılmalıdır (Resimleme, foto raf vb. görsel ö elerin içeri i ayrıntı gerektiriyorsa boyutların büyük ve geni tutulması) (E gi, 2005:4-12).

4.5.3. Sayfa Tasarımı

- 1- Belirli bir bütünlük ve görsel devamlılık sa lanmalıdır (Tasarımda tüm sayfalarda ve kitabın bütününde sayfa düzeni, yazı karakteri, satır bo lu u, kenar bo luk ayarları vb. tipografik ö elerde ve görsel ö elerde birbiriyle uyumlu (estetik kaygıyla ve özgün bir biçem anlayı ıyla) bir bütünlük ve devamlılık olu turma).
- 2- Görsel ö eler okuma akı nı engellememelidir (Resimleme, foto raf, ema vb. görsel ö elerin okuma akı nı engellemeyecek biçimde yerle tirilmesi. Ba lı n

altına ve metnin ortasına paragraf arasına yerle tirilmemesi, metin ile görsel ö eler arasında 4 mm dolaylarında hayli bir çerçevenin bırakılması).

3- Görsel ö elere yeterince yer verilmelidir (Ö rencinin imgesel dü ünmesi açısından resimleme, foto raf, ema vb. görsel ö elere sayfa tasarımında ö renci düzeyine göre yeterince yer verilmesi).

4- Görsel ö elerin yerle tirilmesinde hareket sa lanmalıdır (Resimleme, foto raf, ema vb. görsel ö elerin yerle tirilmesinde monotonluktan uzak durulması. Devamlı çerçeve içine alınmaması, hep aynı yerlere yerle tirilmemesi, hep aynı büyüklükte olmaması vb.).

5- Görsel ö eler, ilgili metnin yakınında yer almalıdır (Resimleme, foto raf, ema vb. görsel ö elerin ilgili metnin hemen yanında üstünde veya altında yer alması).

6- Bo luklar etkili kullanılmalıdır (Sayfa düzenlemede ö rencinin zihnini karı tıracak, sıkı ık ve kalabalık etkiden uzak durulması).

7- Kar ılıklı iki sayfa birlikte düzenlenmelidir (Kar ılıklı iki sayfanın tek bir kompozisyon olarak dü ünülmesi).

8- Sayfa numarası ayrı bir tasarım ö esi olarak düzenlenmelidir (Sayfa numarasının metinden ba ımsız olarak tasarlanması) (E gi, 2005:4-12).

4.5.4. Kapak Tasarımı

1- çerik ve sayfa düzeni ile ili kili olmalıdır (Kapak tasarımının içerik ve sayfa tasarımı ile biçem anlayı ı bakımından tutarlı olması).

2- Sırt yazısı yukarıdan a a ıya do ru yazılmalıdır.

3- Kapak bilgilerine dikkat edilmelidir (Kitabın kapa ında ve sırtında yayın evi, yazar, kitap adı ve ö renci sınıf düzeyinin yazılmı olması. ç kapakta ise kapak bilgileri dı ında kapak, sayfa tasarımcısı ve resimleyenin yani tasarımcının adlarının bulunması).

4- Yazı karakterinin seçimine dikkat edilmelidir (Karma ık bir etki yaratmaması için kapakta çok çe itli yazı karakterlerinin kullanılmaması).

5- Ön ve arka kapak bir bütün olarak tasarlanmalıdır (Kapa ın ön, arka ve sırt kısmının birlikte bir bütünlük içinde, birbirleriyle ili kili ve tutarlı olarak düzenlenmesi).

6- Kapak, estetik ve albenili hazırlanmalıdır (Kapak tasarımında kullanılan görsel ö elerin, yazıların ve di er elemanların düzenlenmesinde estetik ve ilgi çekici, özgün bir biçem anlayı nı yansıtmayı (E gi, 2005:4-12).

4.5.5. Üretime Yönelik Dı Yapı Özellikleri

1- Kitap boyutları ö renci düzeyine uygun olmalıdır (Ders kitabı boyutlarının ilkö retim birinci devre 1, 2, ve 3. sınıflar için (büyük boy) A4 boyutlarının, di er düzeyler için A5 ve B5 boyutlarının kullanılması).

2- Kitap kapa ı dayanıklı ve sa lam olmalıdır (Kitap kapaklarının mukavva cilt veya kalın bristol (220–280 gr/m²) kartondan yapılmı olması, üzerine lak veya selefona kaplanmı olması).

3- Kitabın kâ it kalitesine ve kullanımına dikkat edilmelidir (Kitabın 90gr/m²'lik birinci hamur veya mat ku e kâ ıda basılması, kat izi, buru ukluk, çapak gibi kesim ve katlama hatalarının bulunmaması).

4- Kitap cildi dayanıklı ve sa lam olmalıdır (Kitap ciltlemesinin sa lamlık ve sayfaların kolay çevrilebilmesi açısından sırttan diki le yapılmı olması veya amerikan tutkalı ile yapı tırılmı olması, tel zımba kullanılmaması).

5- Baskı net, düzgün ve temiz yapılmalıdır (Baskıların sayfanın arka yüzüne geçmemi olması, kir, leke, vb. bulunmaması. Arka ve ön sayfalardaki satırların ve bo lukların ı ı a tutulduklarında çakı mı olmaları. Foto raf ve resimlerin de er yitirmeden net basılmı olması).

6- Ka ıdın doku yönüne dikkat edilmelidir (Ka ıdın doku yönünün (ka it suyunun) sayfanın kolay çevrilmesi için kitap sırtı ile aynı do rultuda olması) (E gi, 2005:4-12).

5. N TEL KL B R FEN VE TEKNOLOJ DERS K TABINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELL KLER

Çocukların ya adıkları çevreyi anlayıp yorumlama, bu karma ık çevrede bir düzenlilik arama güdüleri vardır. Bugünkü fen e itiminin amaçlarından birincisi çocukların ve gençlerin her zaman do aya ili kin sordukları soruları etkili bir ekilde cevaplamaktır. kincisi, çocukların devamlı olarak de i en ve geli en çevreye uymalarını sa lamaktır (Ünsal ve Güne , 2003:388). Bu de i imi sa layacak en önemli materyal hiç üphesiz ders kitaplarıdır.

Bir yazılı materyalin ö retim etkilili i öncelikle üç temel de i kene ba lıdır: (1) kitabın okunabilirli ine, (2) kitabın içeri ine ve (3) materyalin tasarımına ba lıdır (Yalın, 1999).

Bu bölümdeki genel çerçeve dikkate alındı ında seçilecek olan bir fen alanı ders kitabı a a ıdaki temel özellikleri ta ıması gerekti i söylenebilir:

- Güncel ve bilimsel açıdan do ru olmalı,
- Ö rencilerde yanlış kavramaların olu masına yol açmamalı,
- Bilim, teknoloji ve toplum arasındaki ili kileri vurgulamalı,
- Bilimi sadece bir bilgi bütünü olarak göstermemeli, bilimin di er yönlerini de vurgulamalı,
- Ö rencilerde; bilim mutlak, de i mez do rulardan olu ur ekinde yanlış bir imaj olu turmamak için “bilmiyoruz”, “bununla ilgili kanıtlar çeli kilidir” gibi bilimin deneysel do asını gösteren ifadeler kullanılmalı,
- Güncel teorilerin ve bilimsel bilgilerin zamanla de i ebilece ine dikkat çekmeli,
- Fen bilimlerindeki temel dü üncelerin tarihsel geli imini göstermeli,
- Bazı bilimsel bilgiler olu turulurken verilerin nasıl elde edildi ini, bu veriler bilimsel bilgiye dönü türülürken hangi dü üncelerin ortaya konuldu unu ve hangi deneylerin yapıldı ını göstermeli,
- Aktiviteler ve projelerle ö rencilerin bilimin ve bilim adamlarının imajlarını yapılandırmalarına yardımcı olunmalı,

- Laboratuvar aktivitelerini, sadece ders kitabında gösterilen deneyleri öğrencilere de uygulatacak şekilde de il, aynı zamanda öğrencileri araştırmaya sevk edecek şekilde sunulmalı,
- Öğrencileri fen alanlarını öğrenme konusunda heyecanlandırmalı, öğrencilerin kavramlarını aydınlatmalı, onlara bilgiyi keşfetme ve anlamada, öğrenme ve çalışmaya stratejileri geliştirmede ve fiziksel dünyalarını keşfetmelerinde yardımcı olmalı,
- Açıklamalar, ilgili ve ilginç örnekler, anlaşılması kolay analogiler, metni tamamlayıcı faydalı görsel imajlar, öğrencilerle ve bilimsel araştırmayla ilgili çalışmaya problemleri ve düşündürücü çalışma sorularıyla öğrencilere net/ anlaşılır bilimsel anlamlar sunmalı,
- Kullanılan görsel öğeler bilimsel içerikle uyumlu olmalı, öğrencilerin içeriği kavramasına yardımcı olmalı,
- Fen alanlarının öğrencilerin yaşlarıyla ilişkisini göstermeli,
- Öğrencilerin yaş ve sınıf seviyelerine uygun olmalı,
- Gerçek bilim adamlarının ve onların uygulamalarının portresini sunmalı, böylece bilimsel çalışmanın belirsizliğini gidermeye çalışmalı,
- Belirli bilimsel soruların orijinallikini tartışmalı,
- Kavram ve prensiplerin arkasındaki araştırmaları tartışmalı, ne gözlemlendi, çalışmanın yapılmasına ne neden oldu veya araştırma nasıl yapıldı gibi,
- Problemlerle karşılaşmalarında ve karar verirken öğrencilerin bilimsel süreci kullanmasını teşvik etmeli,
- Öğrencilerin yaratıcılık alanındaki becerilerini geliştirecek aktiviteler içermeli,
- Öğrencilerin bilime ve fen alanlarına karşı pozitif tutumlar geliştirmesine yardımcı olmalıdır (Köseoğlu ve Atasoy, 2003:33–34).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde ara tırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracının hazırlanması ve uygulanması ile veri toplama aracı yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1. ARA TIRMANIN MODELİ

Bu ara tırmada, 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabı öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Ara tırmada survey (tarama) modelinden yararlanılmıştır. Bu model geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu ekliyle betimlemeyi amaçlayan ara tırma yaklaşımıdır. Ara tırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde de ifade etme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 1998:77).

2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu ara tırmanın evrenini 2008–2009 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar İli Merkez İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 283 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Bu çalışmada öğretmenler rastgele seçimle yapılmamış ve uygun örneklem yöntemi uygulanmıştır. Yani öğretmenler rastgele değil de, gönüllülük esasına göre katılmaları sağlanmıştır. Ara tırmaya katılan okul sayısı ve öğretmen sayısı tablo-1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Örnekleme Alınan Okullar ve Ö retmen Sayıları

No	Okulun Adı	Ö retmen Sayısı (f)
1	Bayraktepe İkö retim Okulu	6
2	Fethibey İkö retim Okulu	2
3	Methiye Dumlu İkö retim Okulu	5
4	27 A ustos İkö retim Okulu	7
5	Mare al Fevzi Çamak İkö retim Okulu	14
6	Dumlupınar İkö retim Okulu	11
7	Saniye Sayıo lu İkö retim Okulu	9
8	Fatih İkö retim Okulu	14
9	Ay egül Arısoy İkö retim Okulu	8
10	Namık Kemal İkö retim Okulu	5
11	Hisarbank 100.Yıl İkö retim Okulu	10
12	75. Yıl İkö retim Okulu	9
13	125. Yıl İkö retim Okulu	8
14	Sahipata İkö retim Okulu	2
15	Mehmet Akif Ersoy İkö retim Okulu	2
16	Yunus Emre İkö retim Okulu	13
17	Salim Pancar İkö retim Okulu	6
18	Kasımpa a İkö retim Okulu	6
19	Ticaret Borsası İkö retim Okulu	5
20	TOK İkö retim Okulu	10
21	Gedik Ahmet Pa a İkö retim Okulu	7

22	Kocatepe İkö retim Okulu	5
23	Oruçolu İkö retim Okulu	7
24	Yüksel Varlı İkö retim Okulu	5
25	Ekrem Yavuz İkö retim Okulu	8
26	Selçuklu İkö retim Okulu	9
27	Yavuz Selim İkö retim Okulu	8
28	emsettin Karahisari İkö retim Okulu	7
29	Hoca Ahmet Yesevi İkö retim Okulu	6
30	Hacı Ahmet Özsoy İkö retim Okulu	7
31	Nurettin Karaman İkö retim Okulu	7
32	Osman Attila İkö retim Okulu	10
33	Zafer Koleji	4
34	Kazım Özer İkö retim Okulu	14
35	Özlem Özyurt İkö retim Okulu	5
36	Özerler İkö retim Okulu	9
37	Bozüyük İkö retim Okulu	13
TOPLAM		283

Tablo 1’ de görülen okullarda, belirtilen sayılardaki ö retmenlerle birebir görüşülerek anketler dağıtılmıştır. Anketlerin tamamı geçerli olarak geri alınmıştır.

Örneklem grubunda yer alan ö retmenlerin kişisel bilgilerine bakıldığında, ö retmenlerin en son bitirdikleri eğitim kurumuna (ö retim durumuna) ilişkin veriler aşağıdaki gibidir; Araştırmaya katılanların 82’si (%29,0’u) eğitim yüksek okulu mezunu; 148’i (%52,3) eğitim fakültesi mezunu ve 53’ünde (%18,7’si) lisansüstü eğitim mezunları olduklarını söylemiştir. Aşağıdaki tabloda ö retmenlerin eğitim durumlarına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Tablo 2. Ö retmenlerin Ö renim Durumlarına li kin Bilgiler

En Son Bitirilen E itim Kurumu	(f)Ö retmen Sayısı	%
E itim yüksek okulu	82	29,0
E itim fakültesi	148	52,3
Lisansüstü e itim	53	18,7
Toplam	283	100,0

Ö retmenlerin hizmet sürelerine ili kin veriler ise u ekildedir; Ara tırmaya katılanların 35'i (%12,4) 1-5 yılları aralı nda; 37'si (%13,1) 6-10 yılları aralı nda; 66'sı (%23,3) 11-15 yılları aralı nda; 60'ı (%21,2) 16-20 yılları aralı nda;85'i (%30,0) 21 yıl ve üzerinde hizmet vermi tir. A a ıdaki tabloda ö retmenlerin hizmet sürelerine ili kin bilgiler verilmi tir.

Tablo 3. Ö retmenlerin Hizmet Sürelerine li kin Bilgiler

Hizmet Süresi	(f) Ö retmen sayısı	%
1-5 yıl	35	12,4
6-10 yıl	37	13,1
11 -15 yıl	66	23,3
16-20 yıl	60	21,2
21 yıl ve üzeri	85	30,0
Toplam	283	100,0

3. VER TOPLAMA ARACI VE VER LER N ANAL Z

Bu ara tırmada dördüncü sınıf fen ve teknoloji ders kitabına ili kin ö retmen görü lerini belirlemek için Köseo lu ve Atasoy (2003) tarafından hazırlanan Fen Ders Kitabı De erlendirme Formu adlı hazırladıkları anketten yararlanılmı tir. Ancak bu ölçek daha çok üniversite ö rencilerine yönelik hazırlandı ı için bazı

maddeler anketten çıkarılması ve öğretmenlere yönelik yeniden düzenlenmiştir. Taslak olarak hazırlanan anketin ölçme amacına hizmet edip etmediğini belirlemek amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan alınan bilgiler doğrultusunda anket yeniden düzenlenmiş ve son ekli verilmiştir.

Hazırlanan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında tüm ölçek için güvenilirlik düzeyi 0.964 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçekdeki itemlerinin, alfa katsayısına ne derecede ve ne yönde etkide bulduklarını saptayabilmek için; “Değişken Silindiğinde Taktirde Ölçeğin Alfa Katsayısı” (Alpha if Item Deleted) değerleri her bir faktör için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Söz konusu değerler, herhangi bir değişken silindiğinde, geri kalan değişkenlerin iç tutarlılıklarının yüksek olduğunu göstermektedir.

Anketin, ders kitaplarının özellikleriyle ilgili bölümlerin güvenilirlik katsayıları ayrı ayrı hesaplanmıştır. Bu bölümlerin güvenilirlik katsayıları ise şöyle hesaplanmıştır:

- 20 maddelik Bilimsel Çerik faktörünün iç tutarlılığı (alfa katsayısı) 0,943 olarak belirlenmiştir. Bu da Bilimsel Çerik faktörünün yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte değişkenlerin “Madde Silindiğinde Alfa Değeri (Cronbach’s Alpha if Item Deleted)” katsayıları incelendiğinde iç tutarlılık değerleri 0,938 ile 0,941 arasında değiştiğinden hiçbir soruyu çıkarmaya gerek görülmemiştir.
- 10 maddelik Öğretim Yaklaşımı faktörünün iç tutarlılığı (alfa katsayısı) 0,879 olarak belirlenmiştir. Bu da Öğretim Yaklaşımı faktörünün yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte değişkenlerin “Madde Silindiğinde Alfa Değeri (Cronbach’s Alpha if Item Deleted)” katsayıları incelendiğinde iç tutarlılık değerleri 0,854 ile 0,874 arasında değiştiğinden hiçbir soruyu çıkarmaya gerek görülmemiştir.
- 10 maddelik Okunabilirlik faktörünün iç tutarlılığı (alfa katsayısı) 0,893 olarak belirlenmiştir. Bu da Okunabilirlik faktörünün yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte değişkenlerin “Madde Silindiğinde Alfa Değeri (Cronbach’s Alpha if Item Deleted)” katsayıları incelendiğinde iç tutarlılık değerleri 0,871 ile 0,891 arasında değiştiğinden hiçbir soruyu çıkarmaya gerek görülmemiştir.

- 10 maddelik Etkinlikler faktörünün iç tutarlılığı (alfa katsayısı) 0,928 olarak belirlenmiştir. Etkinlikler Faktörü yüksek derecede güvenilirdir. Bununla birlikte de i kenlerin “Madde Silindi inde Alfa De eri (Cronbach’s Alpha if Item Deleted)” katsayıları incelendi inde iç tutarlılık de erleri 0,917 ile 0,925 arasında de i ti inden hiçbir soruyu çıkarmaya gerek görülmemi tir.

Yukarıda çıkan sonuçlara baktı ımızda hazırlanan ölçe in bütünü ve alt faktörlerinin yapısal geçerlili i ve güvenilirli i sa lanmıştır. KMO de eri incelendi inde ise de er 0,664 olarak bulunarak, örneklem yeterlili inin iyi oldu u görülmü tür. Bartlett testi incelendi inde $p < 0,05$ oldu undan H_0 hipotezi red edilmi tir. Evren korelasyon matrisi, birim matris olmamı tır yani faktör yapısının geçerli oldu u görülmektedir.

Çalı mada kullandı ımız anket formu be bölümden olu maktadır. 3 ifadenin yer aldı ı birinci bölüm, ö retmenlere ili kin ki isel bilgilerle ilgilidir. İkinci bölümde kitabın bilimsel içerik özelliklerine ili kin 20 madde, üçüncü bölümde kitabın ö retim yakla ımı özelliklerine göre 10 madde, dördüncü bölümde okunabilirlik özelliklerine göre 10 madde ve be inci bölümde kitabın etkinliklerine ili kin 10 madde bulunmaktadır. Anket toplam 50 maddeden olu maktadır. Bu sorulara ö retmenler “çok yetersiz”, “yetersiz”, “kısmen yeterli”, “yeterli” ve “çok yeterli” seçeneklerinden birini i aretleyerek cevap vermi lerdir.

Ankette bulunan seçeneklere ö retmenlerin katılma derecelerini yorumlamak için aralık sayısı seçenek sayısına bölünerek ($4/5=0,80$) ölçek elde edilmi tir (Tekin,1996). Buna göre ;

Tablo 4. 5’li Derecelendirme Ölçe i Puan Aralı ı

Puan Aralı ı	Seçenekler
1.00- 1.80	çok yetersiz
1.81- 2.60	yetersiz
2.61-3.40	kısmen yeterli
3.41- 4.20	yeterli
4.21- 5.00	çok yeterli

olarak tanımlanmıştır.

Anketin ilkö retim okullarında uygulanabilmesi için Afyonkarahisar 1 Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmiştir ve gerekli onay yazısı alındıktan sonra uygulamaya geçilmiştir (Ek1).

Uygulama sırasında gönüllülük esasına göre hareket edilmiş uygulama yapılacak okullara gidilerek öğretmenlere anket hakkında bilgi verilerek Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin belgesi gösterilmiştir. Anketler verilen bilgiler çerçevesinde uygulanmış ve toplanmıştır.

Araştırma için kullanılan anketler toplandıktan sonra elde edilen veriler; öğrenim durumu, hizmet süresi ve ders seçme durumu kenlerine bağlı olarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Dağılımın normal olmadığı durumlarda da Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Anlamlı farklılıkların olduğu yerlerde ise farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla da Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, ara tırmada ele alınan amaçlar do rultusunda okullardan toplanan anketlerden elde edilen verilerin istatikselsel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgulara ve bulguların yorumlarına yer verilmi tir.

1. ARA TIRMA SORU VE H POTEZLER N N NCELENMES

Anketlerden elde edilen veriler ara tırmanın amaçları ve bu amaçların sunulu sırasına göre istatikselsel analizlere tabi tutulmu tur.

1.1. Ö RENİM DURUMU DE KEN N N BOYUTLAR TEMEL NDE NCELENMES

Tablo 5. *Ders Kitabı De erlendirme Envanteri Alt Boyutlarının “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular*

BOYUTLAR	E itim Düzeyi	N	\bar{X}	ss	Sh	F	p	LSD
Bilimsel çerik	E itim yüksek okulu(1)	82	69,671	13,706	1,515	3,216	,042*	2 ile 1
	E itim fakültesi(2)	148	73,520	10,407	0,855			
	Lisansüstü e itim(3)	53	70,943	10,397	1,428			
Ö retim Yakla ımı	E itim yüksek okulu(1)	82	35,451	6,738	0,744	1,914	0,149	
	E itim fakültesi(2)	148	36,845	6,317	0,519			
	Lisansüstü e itim(3)	53	35,283	5,411	0,743			
Okunabilirlik	E itim yüksek okulu(1)	82	35,768	7,459	0,824	2,593	,077	
	E itim fakültesi(2)	148	37,527	6,103	0,502			
	Lisansüstü e itim(3)	53	35,849	5,186	0,712			
Etkinlikler	E itim yüksek okulu(1)	82	35,219	6,654	0,735	1,815	0,165	
	E itim fakültesi(2)	148	36,588	6,132	0,504			

	Lisansüstü e itim(3)	53	35,113	5,790	0,795			
--	----------------------	----	--------	-------	-------	--	--	--

*p<0,05

Tabloda görüldü ü üzere, Ders Kitabı De erlendirme Envanteri alt boyutlarının ö renim durumu de i kenine göre manidar bir farklılık gösterip göstermedi ini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucunda, ö renim durumu de i kenine göre ö retmenlerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark, “Bilimsel çerik” alt boyutunda manidar bulunurken di er alt boyutlarda istatistiksel olarak manidar bulunmamı tır(p= 0,042). Ö renim durumu de i kenine göre bu alt boyutta ortaya çıkan bu farklılı ın hangi gruplar arasında oldu unu belirlemek için tamamlayıcı Post Hoc LSD testinden yararlanılmı tır.

Bu sonuçlara göre “Bilimsel çerik” alt boyutunda ortaya çıkan farklılık, e itim fakültesi mezunları ($\bar{X}=73,52$) ile e itim yüksek okulu mezunları ($\bar{X}=69,71$) arasında, e itim fakültesi mezunları ö retmenlerinin lehine bulunmu tur.

Bu sonuçlara göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenlerin, e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlere nazaran ilkö retim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının bilimsel içerik bakımından daha yeterli oldu u görü ünü di er boyutlara göre daha fazla bulmu lardır.

1.2. Ö REN M DURUMU DE KEN N N MADDELER DÜZEY NDE NCELENMES

1.2.1. “Bilimsel çerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Farklılı ı

Tablo 6. “Bilimsel çerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	E itim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	sh	F	p	LSD
1-Ele alınan konuların güncelli i	E itim yüksek okulu(1)	82	3,6098	,88549	,09779	2,147	,119	
	E itim fakültesi(2)	148	3,8176	,78278	,06434			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,6415	,68203	,09368			

2-Konuların bilimsel açıdan do rulu u	E itim yüksek okulu(1)	82	3,5976	,90075	,09947	3,383	,046*	2 ile 1
	E itim fakültesi(2)	148	3,8649	,70613	,05804			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,8113	,62193	,08543			
3-Konuların yeni müfredata ve müfredatta belirtilen amaçlara uygunlu u	E itim yüksek okulu(1)	82	3,5366	,84904	,09376	2,599	,076	
	E itim fakültesi(2)	148	3,7703	,72931	,05995			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,7170	,63177	,08678			
4-Yeni müfredattaki konular ile günlük ya am arasında ba lantıların kurulması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,5000	,89235	,09854	1,814	0,16	
	E itim fakültesi(2)	148	3,7027	,77775	,06393			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,6981	,74897	,10288			
5-Ö rencilerin problemlerle kar ıla tıklarında ve karar verirken bilimsel süreci kullanmaya te vik etmesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,2805	,97214	,10735	3,132	,045*	2 ile 1
	E itim fakültesi(2)	148	3,5676	,80949	,06654			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,3962	,76811	,10551			
6- lenen konuların ö rencilerin ya ve düzeyine uygunlu u	E itim yüksek okulu(1)	82	3,5122	,95896	,10590	1,044	,353	
	E itim fakültesi(2)	148	3,6554	,76232	,06266			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,5094	,84632	,11625			
7-Bilimsel bilginin zamanla de i ebilece ine dikkat çekmesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,4268	1,04268	,11514	2,318	,100	
	E itim fakültesi(2)	148	3,6824	,79143	,06505			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,5472	,79822	,10964			
8-Bilgiler olu turulurken verilerin nasıl elde edildi ini, bu veriler bilgiye dönü türülürken hangi dü üncelerin ortaya konu unu göstermesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,3659	1,00015	,11045	1,458	,235	
	E itim fakültesi(2)	148	3,5676	,77514	,06372			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,4717	,86833	,11927			

9-Konuların ö renci ilgi ve ihtiyaçlarına hitap edebilmesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,3902	,85716	,09466	2,351	,097	
	E itim fakültesi(2)	148	3,5811	,74700	,06140			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,3585	,81085	,11138			
10-Soyut kavramların ö renilmesini kolayla tırmak için somut örnekler içermesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,3293	,95652	,10563	1,564	,211	
	E itim fakültesi(2)	148	3,5068	,76928	,06323			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,5472	,74849	,10281			
11-Pratik çalışmaların yer verilmesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,4756	,91928	,10152	1,274	,281	
	E itim fakültesi(2)	148	3,6419	,76497	,06288			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,5094	,77516	,10648			
12-Ö rencilerin ilgisini çekmek için kullanılan karikatür, bulmaca vs. metnin içeri ile uyumlulu u	E itim yüksek okulu(1)	82	3,5610	,96989	,10711	3,369	,036*	2 ile 3
	E itim fakültesi(2)	148	3,7365	,76808	,06314			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,3962	,90596	,12444			
13-Ele alınan konuların tarafsızlı ı	E itim yüksek okulu(1)	82	3,5610	,93092	,10280	2,571	,078	
	E itim fakültesi(2)	148	3,8041	,71580	,05884			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,6604	,78308	,10756			
14-Ünite ve konuların uzunlu u	E itim yüksek okulu(1)	82	3,6585	,86381	,09539	2,333	,099	
	E itim fakültesi(2)	148	3,7973	,78211	,06429			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,5283	,82284	,11303			
15-Konuların yeterince alt ba lık içermesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,5854	,83075	,09174	,426	,654	
	E itim fakültesi(2)	148	3,6486	,80698	,06633			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,7170	,81753	,11230			
16-Ünite sonlarında verilen ö dev ve ara tırmalar	E itim yüksek okulu(1)	82	3,4024	,88694	,09795	1,510	,223	
	E itim fakültesi(2)	148	3,5338	,82821	,06808			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,6604	,87582	,12030			

17-Ara tırma sorularının konunun günlük ya amla ili kisini göstermesi ve güdülemeyi amaçlaması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,5122	,91953	,10154	,763	,467	
	E itim fakültesi(2)	148	3,6284	,74029	,06085			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,5094	,74994	,10301			
18-Gerekli yerlerde yoklamaya dönük sorulara yer verilmesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,4390	,87627	,09677	1,731	,179	
	E itim fakültesi(2)	148	3,6419	,76497	,06288			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,5472	,74849	,10281			
19- ekil, grafik ve emaların ö renci seviyesine uygunlu u	E itim yüksek okulu(1)	82	3,4878	,87832	,09699	4,295	,015*	2 ile 3
	E itim fakültesi(2)	148	3,6892	,71762	,05899			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,3396	,87582	,12030			
20-Ö rencilerin anlamalarını de erlendiren, yansıtıcı ve ele tirel dü ünmeye te vik eden aktiviteleri içermesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,4390	,93092	,10280	3,925	,021*	2 ile 1 ve 3
	E itim fakültesi(2)	148	3,6824	,73805	,06067			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,3774	,81397	,11181			

*p<0,05

Tabloda görüldü ü üzere, Ders Kitapları De erlendirme Envanteri alt boyutlarından olan “Bilimsel çerik” boyutuna ait olan maddelerine verilen puanların ortalamalarına bakıldı nda, “Konuların bilimsel açıdan do rulu u” maddesine e itim fakültesi mezunu ö retmenlerin ortalamaları ($\bar{X}=3,86$) ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerin ortalamaları ($\bar{X}=3,59$) arasında manidar bir fark bulunmu tur. Bu farklılık e itim fakültesi mezunu ö retmenlerin ders kitaplarındaki konuların bilimsel açıdan do ru olarak kabul etmesinden kaynaklanmaktadır.

“Ö rencilerin problemle kar ıla tıklarında ve karar verirlerken bilimsel süreci kullanmaya te vik etmesi” maddesinin ortalamaları e itim fakültesi mezunlarının ortalaması ($\bar{X}=3,56$) ile; e itim yüksek okul mezunu ö retmelerinin verdi i

puanların ortalaması ($\bar{X}=3,28$) olarak bulunmu tur. Bu maddeye e itim fakültesi mezunlarının daha çok katıldıkları görülmü tür.

“Ö rencilerin ilgisini çekmek için kullanılan karikatür, bulmaca vs. metnin içeri iyle uyumlulu u” maddesine e itim fakültesi mezunu ö retmenlerin verdikleri puanların ortalaması ($\bar{X}=3,73$) ile lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdikleri puanların otalaması ($\bar{X}=3,39$) arasında manidar bir fark bulunmu tur. Bu manidar farklılık e itim fakültesi mezunlarından kaynaklanmaktadır. E itim fakültesi mezunu ö retmenler, Fen ve Teknoloji ders kitabında ö rencilerin ilgisini çekmek için yeteri kadar karikatür, bulmaca vs. metnin içeri iyle uyumlulu unu bozmadan kullanıldı mı dü ünmektedirler.

“ ekil, grafik ve emaların ö renci seviyesine uygunlu u” maddesine e itim fakültesi mezunu ö retmenlerin verdikleri puanların ortalaması ($\bar{X}=3,68$) ile lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdikleri puanların otalaması ($\bar{X}=3,33$) arasında manidar bir fark bulunmu tur. Bu manidar farklılık e itim fakültesi mezunlarından kaynaklanmaktadır. E itim fakültesi mezunu ö retmenler, Fen ve Teknoloji ders kitabında ö renci seviyesine uygun ekil, grafik ve emaların kullanıldı ı dü ünmektedirler.

“Ö rencilerin anlamalarını de erlendiren, yansıtıcı ve ele tirel dü ünmeye te vik eden aktiviteleri içermesi” maddesine e itim fakültesi mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ($\bar{X}=3,68$) ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ($\bar{X}=3,43$) ve lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalamaları ($\bar{X}=3,37$) arasında manidar bir farklılık oldu u görülmü tür. Bu farklılı ın e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynaklandı ı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının ö rencilerin anlamalarını de erlendiren, yansıtıcı ve ele tirel dü ünmeye te vik eden aktiviteleri içerdi ini dü ünmektedir.

1.2.2. “Ö retim Yaklaşımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö retim Durumu” Değişkenine Göre Farklılığı

Tablo 7. “Ö retim Yaklaşımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö retim Durumu” Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	ss	sh	F	p	LSD
1-Ünitelerin ve konuların anlamlı öğrenmeyi sağlayacak şekilde sıralanması ve birbirlerini bütünlemesi	Eğitim yüksek okulu(1)	82	3,561	0,8027	0,0886	0,855	0,426	
	Eğitim fakültesi(2)	148	3,668	0,8113	0,0667			
	Lisansüstü eğitim(3)	53	3,528	0,6963	0,0956			
2-Birbirleriyle ilişkili kavram ve prensiplerin mantıklı bir sırada verilmesi ve kavramsal anlamının desteklenmesi	Eğitim yüksek okulu(1)	82	3,609	0,8128	0,0897	2,146	0,119	
	Eğitim fakültesi(2)	148	3,696	0,7967	0,0655			
	Lisansüstü eğitim(3)	53	3,434	0,7470	0,1026			
3-Öğrencilerin ön bilgilerinden yola çıkarak kendi bilgilerini yapılandırmalarına yardımcı olması	Eğitim yüksek okulu(1)	82	3,573	0,7703	0,0851	,232	0,793	
	Eğitim fakültesi(2)	148	3,588	0,8075	0,0664			
	Lisansüstü eğitim(3)	53	3,660	0,6184	0,0849			
4-Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarını sağlaması	Eğitim yüksek okulu(1)	82	3,561	0,7714	0,0852	,242	0,785	
	Eğitim fakültesi(2)	148	3,635	0,7924	0,0651			
	Lisansüstü eğitim(3)	53	3,623	0,7900	0,1085			
5-Ünitelerde kavram haritalarının kullanılması	Eğitim yüksek okulu(1)	82	3,658	0,8046	0,0888	,938	0,393	
	Eğitim fakültesi(2)	148	3,764	0,7129	0,0586			
	Lisansüstü eğitim(3)	53	3,623	0,7397	0,1016			
6-Analojileri(benzetmeleri) etkili ve doğru olarak kullanması	Eğitim yüksek okulu(1)	82	3,488	0,8049	0,0889	2,458	0,087	
	Eğitim fakültesi(2)	148	3,675	0,7210	0,0592			
	Lisansüstü eğitim(3)	53	3,472	0,6680	0,0917			
7-Öğrencilerin sahip oldukları yanlış kavramlar ile yüzleşmesini sağlaması	Eğitim yüksek okulu(1)	82	3,488	0,9717	0,1073	1,292	0,276	
	Eğitim fakültesi(2)	148	3,642	0,7649	0,0628			
	Lisansüstü eğitim(3)	53	3,472	0,8228	0,1130			

8-Ö rencilerin kendi bilgilerini bilimsel modele dayalı olarak yeniden yapılandırmalarına ve içselle tirmelerine yardımcı olması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,366	0,9096	0,1005	2,491	0,085	
	E itim fakültesi(2)	148	3,622	0,8198	0,0674			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,509	0,7499	0,1030			
9-Ö rencileri ezberle ö renmeye sevk etmemesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,634	0,8390	0,0926	1,547	0,215	
	E itim fakültesi(2)	148	3,764	0,8195	0,0673			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,547	0,8450	0,1160			
10-Ara de erlendirmelere yer vermesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,512	0,9195	0,1015	5,495	0,005*	2 ile 1 ve 3
	E itim fakültesi(2)	148	3,791	0,7492	0,0615			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,415	0,8420	0,1156			

*p<0,01

Tabloda görüldü ü üzere, Ders Kitapları De erlendirme Envanteri alt boyutlarından olan “Ö retim Yakla ımı” boyutuna ait olan maddelere verilen puanların ortalamalarına bakıldı ında, “Ara de erlendirmelere yer vermesi” e itim fakültesi mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması($\bar{X}=3,79$) ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ($\bar{X}=3,51$) ve lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalamaları ($\bar{X}=3,41$) arasında manidar bir farklılık oldu u görülmü tür. Bu farklılı ın e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynaklandı ı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının ara de erlendirmelere yer verdi ini, de erlendirme çalı malarının yeterli oldu unu dü ünmektedirler.

1.2.3. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Farklılı ı

Tablo 8. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	E itim Düzeyi	N	\bar{X}	ss	sh	F	p	LSD
1-Ö rencilerin ya ına ve sınıf düzeyine uygun dil ve cümle yapısı kullanılması.	E itim yüksek okulu(1)	82	3,585	,981	,108	,735	,480	
	E itim fakültesi(2)	148	3,689	,832	,068			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,547	,606	,083			
2-Konuların açık, sade ve anlaşılır bir dille yazılmış olması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,536	,958	,106	1,952	,144	
	E itim fakültesi(2)	148	3,736	,794	,065			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,547	,722	,099			
3-Teknik kelimelerin en az seviyede olması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,609	,926	,102	,487	,615	
	E itim fakültesi(2)	148	3,723	,815	,066			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,679	,728	,099			
4-Cümlelerin TDK yazım kurallarına, mla ve dil bilgisine uygunluğu	E itim yüksek okulu(1)	82	3,658	1,008	,111	,201	,818	
	E itim fakültesi(2)	148	3,702	,837	,068			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,754	,676	,093			
5-Paragraf içinde ve paragraflar arasında anlam bütünlü ünün sağlanması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,622	,911	,101	,666	,515	
	E itim fakültesi(2)	148	3,743	,738	,061			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,660	,758	,104			
6-Yazımın çekici ve ölçüsünün okumada kolaylık için uygun olması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,561	,862	,095	3,100	,047*	2 ile 3
	E itim fakültesi(2)	148	3,764	,741	,061			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,490	,823	,113			
7-Metinlerin görsel imgelerle(resimler, benzetmeler, grafik, ema vb.)	E itim yüksek okulu(1)	82	3,671	,982	,108	2,525	,082	
	E itim fakültesi(2)	148	3,838	,756	,062			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,566	,721	,099			

desteklenmesi								
8-Gereksiz bilgi ve formül yo unlu undan kaçınması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,609	,857	,095	1,835	,162	
	E itim fakültesi(2)	148	3,797	,755	,062			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,642	,682	,094			
9-Formüller ve birimlerin anlaşılabilir düzeyde açıklanması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,463	,971	,107	4,045	,019**	2 ile 1 ve 3
	E itim fakültesi(2)	148	3,743	,729	,060			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,491	,668	,092			
10-Yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anlaşılabilirliği	E itim yüksek okulu(1)	82	3,451	,891	,098	5,905	,003**	2 ile 1 ve 3
	E itim fakültesi(2)	148	3,791	,776	,064			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,472	,775	,106			

*p<0,05; **p<0,01

Tabloda görüldü ü üzere, Ders Kitapları De erlendirme Envanteri alt boyutlarından olan “Okunabilirlik” boyutuna ait olan maddelerin puanlarının ortalamalarına bakıldı nda, “Yazının çekici ve ölçüsünün okumada kolaylık için uygun olması” maddesine e itim fakültesi mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalaması ($\bar{X}=3,76$) ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalamasının ($\bar{X}=3,49$) oldu u görülmü tür. Bu iki grup arasında manidar bir farklılık bulunmu tur. Bu farklılı n e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynakladı ı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının yazılarının çekici ve font büyüklüklerinin bu ya grubu ö rencileri için uygun oldu u görü ünde di er gruplardan daha olumlu dü ünmektedirler.

Ders Kitapları De erlendirme Envanteri alt boyutlarından olan “Okunabilirlik” boyutuna ait maddelerden biri “Formüller ve birimlerin anlaşılabilir düzeyde açıklanmasıdır. Bu maddeye verilen puanların ortalamalarına bakıldı nda, e itim fakültesi mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalaması ($\bar{X}=3,74$) ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalaması ($\bar{X}=3,43$) ve lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalamaları ($\bar{X}=3,49$) arasında manidar bir farklılık oldu u görülmü tür. Bu farklılı n e itim fakültesi

mezunu ö retmenlerden kaynaklandı ı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabında kullanılan formüllerin ve birimlerin anlaşılabilir düzeyde açıklandı ını dü ünmektedirler.

“Yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anlaşılabilirli ı” maddesine verilen puanların ortalamalarına baktığımızda, e itim fakültesi mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ($\bar{X}=3,79$) ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ($\bar{X}=3,45$) ve lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalamaları ($\bar{X}=3,47$) arasında manidar bir farklılık oldu u görülmü tür. Bu farklılı ın e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynaklandı ı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabında kullanılan kavram haritalarının ve ö rencilerin ilk kez kar ıla tı ı kavramların verilmesinde anlaşılır bir üslubun kullanıldı ını dü ünmektedirler.

1.2.4. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De ikenine Göre Farklılı ı

Tablo 9. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Ö renim Durumu” De ikenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	E itim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	sh	F	p	LSD
1-Ö rencilerin geli im düzeylerine, el becerilerine ve bili sel becerilerine uygunlu u	E itim yüksek okulu(1)	82	3,378	,951	,105	1,369	,256	
	E itim fakültesi(2)	148	3,574	,849	,069			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,491	,749	,103			
2-Ö rencileri ara tırmaya sevk etmesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,476	,849	,094	3,364	,036*	2 ile 1
	E itim fakültesi(2)	148	3,716	,774	,064			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,453	,845	,116			
3-Aktivitelerde güvenlik önlemlerinin vurgulanması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,573	,846	,094	,742	,477	
	E itim fakültesi(2)	148	3,702	,845	,069			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,604	,716	,098			

4-Gerekli araç-gerecin bulunabilir olması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,378	,869	,096	1,700	,185	
	E itim fakültesi(2)	148	3,567	,834	,068			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,396	,768	,105			
5-Aktivitelerin öğrencilerin öğrenmesine katkıda bulunması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,634	,778	,08591	,007	,993	
	E itim fakültesi(2)	148	3,628	,693	,057			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,642	,682	,094			
6-Aktiviteler ile ders içeriğinin ilikili olması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,597	,799	,088	1,641	,196	
	E itim fakültesi(2)	148	3,703	,733	,060			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,491	,775	,106			
7-Aktivitelerin ele tirdü ünme, problem çözme, muhakeme yapma gibi yüksek düzey dü ünme becerilerinin gelişimini desteklemesi	E itim yüksek okulu(1)	82	3,622	,855	,094	,500	,607	
	E itim fakültesi(2)	148	3,682	,709	,058			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,566	,747	,103			
8-Öğretmenlerin tercihine göre dersin herhangi bir aşamasında uygulanabilir nitelikte olması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,476	,849	,094	1,603	,203	
	E itim fakültesi(2)	148	3,655	,814	,066			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,491	,775	,106			
9-Gerekli ön bilgilerin deneyin içerisinde yer alması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,561	,876	,096	,734	,481	
	E itim fakültesi(2)	148	3,648	,736	,060			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,509	,775	,106			
10-Proje ve Bilimsel Ara tırmaya yönelik çalışmaların olması	E itim yüksek okulu(1)	82	3,524	,892	,098	2,266	,106	
	E itim fakültesi(2)	148	3,709	,785	,064			
	Lisansüstü e itim(3)	53	3,472	,823	,113			

*p<0,05

Tabloda görüldüğü üzere, Ders Kitapları De erlendirme Envanteri alt boyutlarından olan “Etkinlikler” boyutuna ait olan maddelerin puanlarının ortalamalarına bakıldığında, “Öğrencileri ara tırmaya sevk etmesi” maddesine

e itim fakültesi mezunu öğretmenlerinin verdiği puanların ortalaması ($\bar{X}=3,71$) ile e itim yüksek okulu mezunu öğretmenlerinin verdiği puanların ortalamasının ($\bar{X}=3,47$) olduğu görülmüştür. Bu iki grup arasında manidar bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın e itim fakültesi mezunu öğretmenlerden kaynaklandığı görülmüştür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu öğretmenler, ilköğretim 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının ö rencileri ara tırmaya sevk ettiği konusunda diğer gruplara göre daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir.

Diğer maddelere verilen puanlarla öğrenim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak bir farklılık rastlanılmamıştır.

2.1. HİZMET SÜRESİ DE KENİNİN BOYUTLAR TEMELİNDE NCELENMESİ

Tablo 10. *Ders Kitabı Değerlendirme Envanteri Alt Boyutlarının Hizmet Süresi Değişkenine Göre Elde Edilen Bulguları*

BOYUTLAR	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	ss	Sh	F	p	LSD
Bilimsel içerik	1-5 yıl	35	71,143	9,701	1,639	,534	,711	
	6-10 yıl	37	70,3243	11,073	1,820			
	11 -15 yıl	66	72,030	11,625	1,431			
	16-20 yıl	60	73,583	12,018	1,552			
	21 yıl ve üzeri	85	71,682	12,148	1,317			
Öğretim Yaklaşımı	1-5 yıl	35	35,400	5,719	,966	,730	,572	
	6-10 yıl	37	35,514	5,733	,943			
	11 -15 yıl	66	36,015	6,620	,815			
	16-20 yıl	60	37,300	6,644	,857			
	21 yıl ve üzeri	85	36,023	6,317	,685			
Okunabilirlik	1-5 yıl	35	36,486	6,284	1,062	,755	,555	
	6-10 yıl	37	35,622	5,609	,922			
	11 -15 yıl	66	36,121	6,583	,810			

	16-20 yıl	60	37,050	6,253	,807			
	21 yıl ve üzeri	85	37,471	6,785	,736			
Etkinlikler	1-5 yıl	35	35,200	4,575	,773	,380	,823	
	6-10 yıl	37	36,081	5,785	,951			
	11 -15 yıl	66	36,136	6,672	,821			
	16-20 yıl	60	36,550	6,823	,881			
	21 yıl ve üzeri	85	35,517	6,345	,688			

*p<0,05

Tabloda görüldü ü üzere, Ders Kitabı De erlendirme Envanteri alt boyutlarının hizmet süresi de i kenine göre manidar bir farklılık gösterip göstermedi ini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucunda, hizmet süresin de i kenine göre ö retmenlerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manidar bulunmamı tır.

Buna göre ilkö retim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının de erlendirilmesinde ö retmenlerin hizmet sürelerine göre farklı bir bakı açısına sahip olmadıkları anla ılmı tır.

2.2. H ZMET SÜRES DE KEN N N MADDELER DÜZEY NDE NCELENMES

2.2.1. “Bilimsel çerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Hizmet Süresi” De i kenine Göre Farklılı ı

Tablo 11. “Bilimsel çerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Hizmet Süresi” De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	ss	sh	F	p	LSD
1-Ele alınan konuların güncelli i	1 – 5 yıl (1)	35	3,5143	,91944	,15541	1,506	,200	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5676	,60280	,09910			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,7424	,91669	,11284			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,8667	,74712	,09645			

	21 ve üstü (5)	85	3,7647	,75035	,08139			
2-Konuların bilimsel açıdan do rulu u	1 – 5 yıl (1)	35	3,6000	,81168	,13720	1,116	,349	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6486	,63317	,10409			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,7879	,71285	,08775			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,8833	,73857	,09535			
	21 ve üstü (5)	85	3,8235	,83347	,09040			
3-Konuların yeni müfredata ve müfredatta belirtilen amaçlara uygunlu u	1 – 5 yıl (1)	35	3,5714	,73907	,12492	,821	,512	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6486	,75337	,12385			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6970	,70098	,08628			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,8333	,76284	,09848			
	21 ve üstü (5)	85	3,6588	,79512	,08624			
4-Yeni müfredattaki konular ile günlük ya am arasında ba lantıların kurulması	1 – 5 yıl (1)	35	3,5714	,77784	,13148	,806	,522	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5135	,73112	,12020			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5758	,89547	,11022			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7500	,83615	,10795			
	21 ve üstü (5)	85	3,7059	,76879	,08339			
5-Ö rencilerin problemle kar ıla tıklarında ve karar verirlerken bilimsel süreci kullanmaya te vik etmesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,3429	,76477	,12927	,520	,721	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4324	,89878	,14776			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,4394	,89664	,11037			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,5833	,84956	,10968			
	21 ve üstü (5)	85	3,4235	,86433	,09375			
6- lenen konuların ö rencilerin ya ve düzeyine uygunlu u	1 – 5 yıl (1)	35	3,5714	,81478	,13772	,014	1,000	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5676	,76524	,12580			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5909	,84083	,10350			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,5833	,74314	,09594			
	21 ve üstü (5)	85	3,6000	,95369	,10344			

7-Bilimsel bilginin zamanla de ğ i ebilece ğ ine dikkat çekmesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,5714	,69814	,11801	,575	,681	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4054	,92675	,15236			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6515	,85020	,10465			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6500	,86013	,11104			
	21 ve üstü (5)	85	3,5647	,95677	,10378			
8-Bilgiler olu turulurken verilerin nasıl elde edildi ğ ini, bu veriler bilgiye dönü ş türülürken hangi dü ũ ncelerin ortaya konu unu göstermesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,4857	,78108	,13203	1,108	,353	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,2973	,90875	,14940			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,4697	,89820	,11056			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6667	,87656	,11316			
	21 ve üstü (5)	85	3,4706	,83933	,09104			
9-Konuların ö ğ renci ilgi ve ihtiyaçlarına hitap edebilmesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,4000	,60391	,10208	,677	,609	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,3514	,78938	,12977			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5000	,82741	,10185			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6000	,88681	,11449			
	21 ve üstü (5)	85	3,4824	,78090	,08470			
10-Soyut kavramların ö ğ renilmesini kolayla tırmak için somut örnekler içermesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,4000	,77460	,13093	,653	,625	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,2973	,84541	,13898			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5152	,80846	,09951			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,5500	,74618	,09633			
	21 ve üstü (5)	85	3,4588	,90702	,09838			
11-Pratik çalı ş malara yer verilmesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,6000	,73565	,12435	,766	,548	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,3784	,79412	,13055			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6667	,88289	,10868			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,5833	,76561	,09884			
	21 ve üstü (5)	85	3,5529	,83817	,09091			
12-Ö ğrencilerin ilgisini	1 – 5 yıl (1)	35	3,6000	,65079	,11000	,446	,775	

çekmek için kullanılan karikatür, bulmaca vs. metnin içeri iyle uyumlulu u	6 – 10 yıl (2)	37	3,5405	,90045	,14803			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6515	,86811	,10686			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7333	,89947	,11612			
	21 ve üstü (5)	85	3,5647	,90563	,09823			
13-Ele alınan konuların tarafsızlı ı	1 – 5 yıl (1)	35	3,5143	,88688	,14991	,969	,425	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6486	,78938	,12977			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,8333	,71432	,08793			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7167	,78312	,10110			
	21 ve üstü (5)	85	3,7059	,84266	,09140			
14-Ünite ve konuların uzunlu u	1 – 5 yıl (1)	35	3,7143	,66737	,11281	,068	,992	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,7027	,90875	,14940			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,7424	,79053	,09731			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6667	,89569	,11563			
	21 ve üstü (5)	85	3,7059	,81392	,08828			
15-Konuların yeterince alt ba lık içermesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,6571	,59125	,09994	,352	,842	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,7568	,76031	,12499			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5909	,87666	,10791			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,5833	,96184	,12417			
	21 ve üstü (5)	85	3,6706	,76202	,08265			
16-Ünite sonlarında verilen ödev ve ara tırmalar	1 – 5 yıl (1)	35	3,5429	,78000	,13184	,292	,883	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5946	,79790	,13117			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,4848	,91555	,11270			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,5833	,88857	,11471			
	21 ve üstü (5)	85	3,4588	,85291	,09251			
17-Ara tırma sorularının konunun günlük ya amla ili kisini göstermesi ve	1 – 5 yıl (1)	35	3,6286	,64561	,10913	,295	,881	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5405	,80259	,13194			

güdülemeyi amaçlaması	11 – 15 yıl (3)	66	3,5152	,74920	,09222			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6500	,84020	,10847			
	21 ve üstü (5)	85	3,5529	,86611	,09394			
18-Gerekli yerlerde yoklamaya dönük sorulara yer verilmesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,6571	,53922	,09114	2,206	,069	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4324	,86732	,14259			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5303	,74874	,09216			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,8000	,79830	,10306			
	21 ve üstü (5)	85	3,4471	,86611	,09394			
19- ekil, grafik ve emaların ö renci seviyesine uygunlu u	1 – 5 yıl (1)	35	3,5429	,56061	,09476	,275	,894	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5135	,86992	,14301			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5152	,84567	,10409			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6500	,81978	,10583			
	21 ve üstü (5)	85	3,5765	,83633	,09071			
20-Ö rencilerin anlamalarını de erlendiren, yansıtıcı ve ele tirel dü ünmeye te vik eden aktiviteleri içermesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,6571	,68354	,11554	,529	,714	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4865	,80352	,13210			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5303	,82685	,10178			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6500	,81978	,10583			
	21 ve üstü (5)	85	3,4941	,88133	,09559			

*p<0,05

Tabloda görüldü ü üzere, Ders Kitapları De erlendirme Envanteri alt boyutlarından olan “Bilimsel çerik” boyutuna ait olan maddelere ö retmenlerin verdikleri puanların ortalamalarına bakıldı nda, istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanılmamı tır. Boyutlarda olan ili ki maddeler arasında da olmadı ı görülmü tür.

Buna göre, elde edilen bulguların ı ı nda, hizmet süresinin ilkö retim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının de erlendirilmesinde bir kriter olarak görülemez diyebiliriz.

**2.2.2. “Ö retim Yaklaşımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların
“Hizmet Süresi” Değişkenine Göre Farklılıkları**

Tablo 12. “Ö retim Yaklaşımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Hizmet Süresi Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	ss	sh	F	p	LSD
1-Ünitelerin ve konuların anlamlı öğrenmeyi sağlayacak şekilde sıralanması ve birbirlerini bütünlemesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,4857	,88688	,14991	1,521	,196	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4865	,76817	,12629			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5758	,84235	,10369			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,8167	,77002	,09941			
	21 ve üstü (5)	85	3,6000	,71047	,07706			
2-Birbirleriyle ilişkili kavram ve prensiplerin mantıklı bir sırada verilmesi ve kavramsal anlamının desteklenmesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,5143	,74247	,12550	1,124	,345	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4865	,80352	,13210			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5758	,86042	,10591			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7833	,84556	,10916			
	21 ve üstü (5)	85	3,6471	,71889	,07797			
3-Öğrencilerin ön bilgilerinden yola çıkarak kendi bilgilerini yapılandırmalarına yardımcı olması	1 – 5 yıl (1)	35	3,4286	,77784	,13148	,574	,682	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5946	,68554	,11270			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5909	,78402	,09651			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6167	,82527	,10654			
	21 ve üstü (5)	85	3,6588	,73279	,07948			
4-Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarını sağlaması	1 – 5 yıl (1)	35	3,5714	,69814	,11801	,758	,553	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4865	,69208	,11378			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5758	,84235	,10369			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7500	,83615	,10795			
	21 ve üstü (5)	85	3,6118	,77297	,08384			
5-Ünitelerde kavram haritalarının	1 – 5 yıl (1)	35	3,6286	,59832	,10113	,620	,649	

kullanılması	6 – 10 yıl (2)	37	3,5676	,72803	,11969			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,7121	,83694	,10302			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7833	,76117	,09827			
	21 ve üstü (5)	85	3,7412	,72626	,07877			
6-Analojileri(benzetmeleri) etkili ve do ru olarak kullanması	1 – 5 yıl (1)	35	3,5143	,70174	,11862	,677	,608	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5676	,68882	,11324			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5758	,72453	,08918			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7167	,80447	,10386			
	21 ve üstü (5)	85	3,5294	,74942	,08129			
7-Ö rencilerin sahip oldukları yanlı kavramlar ile yüzle mesini sa laması	1 – 5 yıl (1)	35	3,5143	,74247	,12550	,418	,796	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5946	,64375	,10583			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6212	,85512	,10526			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6333	,91996	,11877			
	21 ve üstü (5)	85	3,4824	,89458	,09703			
8-Ö rencilerin kendi bilgilerini bilimsel modele dayalı olarak yeniden yapılandırmalarına ve içselle tirmelerine yardımcı olması	1 – 5 yıl (1)	35	3,5429	,70054	,11841	,308	,872	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4595	,80259	,13194			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,4697	,80803	,09946			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6167	,94046	,12141			
	21 ve üstü (5)	85	3,5294	,86724	,09407			
9-Ö rencileri ezbere ö renmeye sevk etmemesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,6000	,69452	,11739	,378	,824	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,7568	,83017	,13648			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6818	,91415	,11252			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7667	,85105	,10987			
	21 ve üstü (5)	85	3,6353	,81426	,08832			
10-Ara de erlendirmelere yer vermesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,6000	,65079	,11000	,993	,412	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5135	,86992	,14301			

	11 – 15 yıl (3)	66	3,6364	,88815	,10932			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,8167	,83345	,10760			
	21 ve üstü (5)	85	3,5882	,83515	,09058			

*p<0,01

Tablodan da görüldü ü gibi, İkö retim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının de erlendirilmesinde dikkat edilen “Ö retim Yakla ımı”na ait maddelerin hiçbirinde istatistiksel olarak bir manidarlı a rastlanmamı tır. Buradan elde edilen bulguya göre ders kitaplarının “ö retim yakla ımı” boyutunda de erlendirilmesinde ö retmenlerin hizmet sürelerine göre farklı dü ünmediklerini söyleyebiliriz.

2.2.3 “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Hizmet Süresi ” De i kenine Göre Farklı lı

Tablo13. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Hizmet Süresi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	ss	sh	F	p	LSD
1-Ö rencilerin ya ına ve sınıf düzeyine uygun dil ve cümle yapısı kullanılması.	1 – 5 yıl (1)	35	3,6857	,90005	,15214	,812	,518	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4865	,69208	,11378			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5303	,82685	,10178			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7000	,86944	,11224			
	21 ve üstü (5)	85	3,7059	,87046	,09441			
2-Konuların açık, sade ve anlaşılır bir dille yazılması	1 – 5 yıl (1)	35	3,6571	,80231	,13561	,443	,778	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5676	,72803	,11969			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6667	,86528	,10651			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,5500	,83209	,10742			
	21 ve üstü (5)	85	3,7176	,88118	,09558			
3-Teknik kelimelerin en az	1 – 5 yıl (1)	35	3,6571	,72529	,12260	,932	,446	

seviyede olması	6 – 10 yıl (2)	37	3,5135	,80352	,13210			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6061	,85717	,10551			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,8000	,79830	,10306			
	21 ve üstü (5)	85	3,7412	,88846	,09637			
4-Cümlelerin TDK yazım kurallarına, mla ve dil bilgisine uygunlu u	1 – 5 yıl (1)	35	3,6571	,76477	,12927	,207	,934	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6486	,75337	,12385			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6515	,86811	,10686			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7333	,88042	,11366			
	21 ve üstü (5)	85	3,7529	,93740	,10167			
5-Paragraf içinde ve paragraflar arasında anlam bütünlü ünün sa lanması	1 – 5 yıl (1)	35	3,6286	,77024	,13020	,701	,592	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6757	,78365	,12883			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6364	,77730	,09568			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6333	,86292	,11140			
	21 ve üstü (5)	85	3,8118	,77910	,08451			
6-Yazının çekici ve ölçüsünün okumada kolaylık için uygun olması	1 – 5 yıl (1)	35	3,6571	,72529	,12260	,350	,844	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5405	,73009	,12003			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6212	,89038	,10960			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6667	,75165	,09704			
	21 ve üstü (5)	85	3,7176	,82537	,08952			
7-Metinlerin görsel imgelerle(resimler, benzetmeler, grafik, ema vb.) desteklenmesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,6286	,80753	,13650	1,936	,105	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5135	,80352	,13210			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6515	,83191	,10240			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,8167	,83345	,10760			
	21 ve üstü (5)	85	3,8941	,81684	,08860			
8-Gereksiz bilgi ve formül yo unlu undan kaçınması	1 – 5 yıl (1)	35	3,7143	,71007	,12002	,499	,736	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6216	,72078	,11850			

	11 – 15 yıl (3)	66	3,6364	,83457	,10273			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7667	,72174	,09318			
	21 ve üstü (5)	85	3,7765	,82197	,08915			
9-Formüller ve birimlerin anlaşılabilir düzeyde açıklanması	1 – 5 yıl (1)	35	3,6286	,68966	,11657	,671	,613	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5405	,69100	,11360			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5000	,88143	,10850			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6833	,81286	,10494			
	21 ve üstü (5)	85	3,6824	,83398	,09046			
10-Yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anlaşılabilirliği	1 – 5 yıl (1)	35	3,5714	,77784	,13148	,386	,819	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5135	,65071	,10698			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6212	,87293	,10745			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7000	,92608	,11956			
	21 ve üstü (5)	85	3,6706	,80753	,08759			

*p<0,05; **p<0,01

Tabloda görüldüğü üzere, Ders Kitapları Değerlendirme Envanteri alt boyutlarından olan “Okunabilirlik” boyutuna ait olan maddelerin puanlarının ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin hizmet süreleri ile, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Buna göre, öğretmenlerin hizmet süresine göre, 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabını değerlendirilmelerindeki bakış açıları, “okunabilirlik” alt boyutu ile ilgili bir farklılığa neden olmamıştır.

2.2.4. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Hizmet Süresi” De i kenine Göre Farklı ı

Tablo 14. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Hizmet Süresi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	Ss	sh	F	p	LSD
1-Ö rencilerin geli im düzeylerine, el becerilerine ve bili sel becerilerine uygunlu u	1 – 5 yıl (1)	35	3,4571	,74134	,12531	,310	,871	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,4865	,86992	,14301			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,5606	,91364	,11246			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,5667	,88999	,11490			
	21 ve üstü (5)	85	3,4353	,86530	,09385			
2-Ö rencileri ara tırmaya sevk etmesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,5429	,65722	,11109	,282	,889	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5946	,76229	,12532			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6364	,92214	,11351			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6667	,83700	,10806			
	21 ve üstü (5)	85	3,5412	,80995	,08785			
3-Aktivitelerde güvenlik önlemlerinin vurgulanması	1 – 5 yıl (1)	35	3,5143	,74247	,12550	,798	,527	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,7568	,68335	,11234			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6818	,84415	,10391			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7333	,86095	,11115			
	21 ve üstü (5)	85	3,5647	,86530	,09385			
4-Gerekli araç-gerecin bulunabilir olması	1 – 5 yıl (1)	35	3,5143	,56211	,09501	,154	,961	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5135	,83738	,13766			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,4848	,91555	,11270			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,5167	,91117	,11763			
	21 ve üstü (5)	85	3,4235	,82197	,08915			
5-Aktivitelerin ö rencilerin	1 – 5 yıl (1)	35	3,6571	,59125	,09994	,074	,990	

ö renmesine katkıda bulunması	6 – 10 yıl (2)	37	3,5946	,68554	,11270			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6515	,79406	,09774			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6500	,75521	,09750			
	21 ve üstü (5)	85	3,6118	,69169	,07502			
6-Aktiviteler ile ders içeriğinin ilikili olması	1 – 5 yıl (1)	35	3,5714	,55761	,09425	,174	,952	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6486	,75337	,12385			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6515	,81321	,10010			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6833	,83345	,10760			
	21 ve üstü (5)	85	3,6000	,75907	,08233			
7-Aktivitelerin ele tirdü ünme, problem çözüme, muhakeme yapma gibi yüksek düzey dü ünme becerilerinin geli imini desteklemesi	1 – 5 yıl (1)	35	3,6286	,49024	,08287	,294	,882	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6486	,71555	,11764			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6212	,81835	,10073			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7333	,79972	,10324			
	21 ve üstü (5)	85	3,6000	,80475	,08729			
8-Ö retmenlerin tercihine göre dersin herhangi bir a amasında uygulanabilir nitelikte olması	1 – 5 yıl (1)	35	3,4000	,65079	,11000	,549	,700	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,5676	,68882	,11324			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6061	,94264	,11603			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6500	,89868	,11602			
	21 ve üstü (5)	85	3,5647	,77838	,08443			
9-Gerekli ön bilgilerin deneyin içerisinde yer alması	1 – 5 yıl (1)	35	3,5143	,61220	,10348	,189	,944	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6216	,59401	,09766			
	11 – 15 yıl (3)	66	3,6061	,89234	,10984			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,6500	,87962	,11356			
	21 ve üstü (5)	85	3,5765	,77730	,08431			
10-Proje ve Bilimsel Ara tırmaya yönelik çalışmaların olması	1 – 5 yıl (1)	35	3,4000	,65079	,11000	,778	,540	
	6 – 10 yıl (2)	37	3,6486	,75337	,12385			

	11 – 15 yıl (3)	66	3,6364	,88815	,10932			
	16 – 20 yıl (4)	60	3,7000	,84973	,10970			
	21 ve üstü (5)	85	3,6000	,86189	,09349			

*p<0,05

Tablodan da görüldü ü gibi ö retmenlerin maddelere verdi i puanların ortalamalarına bakılarak, ilkö retim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının de erlendirilmesinde bir boyut olan “etkinlikler” alt boyutu ile ilgili ö retmenlerin dü üncelerinde bir farklılık olmadı ı görülmü tür. Buna göre elde edilen istatistikî veriler ı ı nda ö retmenlerin ders kitabını de erlendirirken hizmet sürelerinden kaynaklanan bir farklılı a rastlanılmamı tır diyebiliriz.

3.1. K TAP SEÇ M DE KEN N N BOYUTLAR TEMEL NDE NCELENMES

Tablo 15. *Ders Kitabı De erlendirme Envanteri Alt Boyutlarının Ders Kitabının Seçimi De i kenine Göre Elde Edilen Bulgular*

BOYUTLAR	Ders Kitabının Seçimi	N	\bar{X}	χ^2	sd	p	MWU
Bilimsel çerik	Zümre ö retmenleri (1)	165	148,34	4,052	3	,256	-
	Etkim olmasa da olur (2)	23	116,48				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	141,14				
	Di er (4)	30	128,57				
Ö retim Yakla ımı	Zümre ö retmenleri (1)	165	145,39	1,761	3	,623	-
	Etkim olmasa da olur (2)	23	133,59				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	143,88				
	Di er (4)	30	125,73				
Okunabilirlik	Zümre ö retmenleri (1)	165	146,77	5,419	3	,144	-
	Etkim olmasa da olur (2)	23	116,85				

	Kendim Seçmeliyim (3)	65	148,95				
	Di er (4)	30	120,00				
Etkinlikler	Zümre ö retmenleri (1)	165	142,96	3,187	3	,364	-
	Etkim olmasa da olur (2)	23	126,91				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	152,65				
	Di er (4)	30	125,22				

*p<0,05

Tabloda görüldü ü üzere, Ders Kitabı De erlendirme Envanteri ölçe i alt boyutlarının “ders kitabını nasıl seçmek isterdiniz?” soru de i kenine göre manidar bir farklılık gösterip göstermedi ini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis testinin uygulanması uygun görülmü tür.

Tabloda görüldü ü üzere, Ders Kitaplarını De erlendirme Envanteri ölçe i alt boyutlarının “kitap seçimi nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri cevaplara göre manidar bir farklılık gösterip göstermedi ini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda, Ö retmenlerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark, hiçbir alt boyutta istatistiksel olarak manidar bulunmamı tır. Bu sonuçlara göre ö retmenlerin ders kitabı seçiminde birbirlerinden farklı yaklaşımlar içinde olmadıkları söylenebilir.

3.2. KİTAP SEÇİM DEKİ ENİN MADDELER DÜZEYİNDE NCELENMES

3.2.1. “Bilimsel Çerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Kitap Seçimi” De ikenine Göre Farklılı

Tablo 16. “Bilimsel Çerik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Kitap Seçimi De ikenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	Ders Kitabının Seçimi	N	\bar{X}	χ^2	sd	p	MWU
1-Ele alınan konuların güncelli i	Zümre ö retmenleri (1)	165	144,70	1,633	3	,652	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	124,37				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	141,22				
	Di er (4)	30	142,37				
2-Konuların bilimsel açıdan do rulu u	Zümre ö retmenleri (1)	165	145,65	3,092	3	,378	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	128,04				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	145,21				
	Di er (4)	30	125,70				
3-Konuların yeni müfredatta ve müfredatta belirtilen amaçlara uygunlu u	Zümre ö retmenleri (1)	165	143,50	3,039	3	,386	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	122,74				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	149,28				
	Di er (4)	30	132,75				
4-Yeni müfredattaki konular ile günlük ya am arasında ba lantıların kurulması	Zümre ö retmenleri (1)	165	144,36	3,178	3	,365	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	115,63				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	145,97				
	Di er (4)	30	140,63				
5-Ö rencilerin problemlerle kar ıla tıklarında ve karar verirken bilimsel süreci kullanmaya te vik etmesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	147,04	5,667	3	,129	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	110,83				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	146,25				

	Di er (4)	30	128,98				
6- lenen konuların ö rencilerin ya ve düzeyine uygunlu u	Zümre ö retmenleri (1)	165	144,30	3,032	3	,387	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	116,13				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	143,11				
	Di er (4)	30	146,80				
7-Bilimsel bilginin zamanla de i ebilece ine dikkat çekmesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	146,16	4,432	3	,218	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	114,65				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	146,12				
	Di er (4)	30	131,15				
8-Bilgiler olu turulurken verilerin nasıl elde edildi ini, bu veriler bilgiye dönü türülürken hangi dü üncelerin ortaya konu unu göstermesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	145,61	1,917	3	,590	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	124,80				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	142,62				
	Di er (4)	30	133,98				
9-Konuların ö renci ilgi ve ihtiyaçlarına hitap edebilmesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	147,02	2,960	3	,398	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	119,59				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	139,83				
	Di er (4)	30	136,25				
10-Soyut kavramların ö renilmesini kolayla tırmak için somut örnekler içermesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	142,31	1,964	3	,580	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	121,93				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	145,08				
	Di er (4)	30	148,98				
11-Pratik çalı malara yer verilmesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	146,98	2,258	3	,521	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	124,54				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	137,50				
	Di er (4)	30	137,73				
12-Ö rencilerin ilgisini çekmek için	Zümre ö retmenleri (1)	165	149,86	6,544	3	,088	

kullanılan karikatür, bulmaca vs. metnin içeriğiyle uyumluluğu	Etkim olmasa da olur (2)	23	109,65				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	135,86				
	Diğer (4)	30	136,85				
13-Ele alınan konuların tarafsızlığı	Zümre öğretmenleri (1)	165	142,79	4,590	3		,204
	Etkim olmasa da olur (2)	23	115,65				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	152,37				
	Diğer (4)	30	135,37				
14-Ünite ve konuların uzunluğu	Zümre öğretmenleri (1)	165	146,32	4,612	3		,203
	Etkim olmasa da olur (2)	23	119,22				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	133,14				
	Diğer (4)	30	154,93				
15-Konuların yeterince alt başlık içermesi	Zümre öğretmenleri (1)	165	145,13	2,601	3		,457
	Etkim olmasa da olur (2)	23	125,83				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	134,82				
	Diğer (4)	30	152,75				
16-Ünite sonlarında verilen ödev ve ara tırmalar	Zümre öğretmenleri (1)	165	147,50	2,987	3		,394
	Etkim olmasa da olur (2)	23	129,80				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	140,35				
	Diğer (4)	30	124,67				
17-Ara tırma sorularının konunun günlük yaşamla ilişisini göstermesi ve güdülemeyi amaçlaması	Zümre öğretmenleri (1)	165	146,45	2,317	3		,509
	Etkim olmasa da olur (2)	23	147,80				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	130,40				
	Diğer (4)	30	138,23				
18-Gerekli yerlerde yoklamaya dönük sorulara yer verilmesi	Zümre öğretmenleri (1)	165	144,98	1,356	3		,716
	Etkim olmasa da olur (2)	23	132,17				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	143,08				

	Di er (4)	30	130,77				
19- ekil, grafik ve emaların ö renci seviyesine uygunlu u	Zümre ö retmenleri (1)	165	147,88	3,959	3	,266	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	116,35				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	138,32				
	Di er (4)	30	137,27				
20-Ö rencilerin anlamalarını de erlendiren, yansıtıcı ve ele tirel dü ünmeye te vik eden aktiviteleri içermesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	151,62	7,166	3	,067	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	126,30				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	133,57				
	Di er (4)	30	119,37				

*p<0,05

Tablo 16’da görüldü ü üzere, Ders Kitapları De erlendirme Envanteri alt boyutlarından olan “Bilimsel çerik” boyutuna ait olan maddelere “kitap seçimi nasıl olmalıdır?” sorusuna ö retmenlerin verdikleri puanların ortalamalarına bakıldı nda, istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanılmamı tır.

Tablo 16’da görüldü ü üzere, Ders Kitabı De erlendirme Envanterinin “Bilimsel çerik” alt boyutuna ait maddelerin, “ders kitabının seçimi nasıl yapılmalıdır?” sorusuna verilen cevaplara göre manidar bir farklılık gösterip göstermedi ini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda, ö retmenlerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark, hiçbir maddede istatistiksel olarak manidar bulunmamı tır. Bu sonuçlara göre ö retmenlerin ilkö retim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının seçimindeki tercihlerinin bilimsel içerik alt boyutunu olu turan maddelere göre belirleyici olmadı ı söylenebilir.

**3.2.2. “Ö retim Yaklaşımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların
“Kitap Seçimi” Değişkenine Göre Farklılığı**

Tablo 17. “Ö retim Yaklaşımı” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Kitap Seçimi Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	Ders Kitabının Seçimi	N	\bar{X}	χ^2	sd	p	MWU
1-Ünitelerin ve konuların anlamlı öğrenmeyi sağlayacak şekilde sıralanması ve birbirlerini bütünlemesi	Zümre öğretmenleri (1)	165	143,55	4,382	3	,223	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	120,98				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	152,38				
	Diğer (4)	30	127,12				
2-Birbirleriyle ilişkili kavram ve prensiplerin mantıklı bir sırada verilmesi ve kavramsal anlamının desteklenmesi	Zümre öğretmenleri (1)	165	142,79	,092	3	,993	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	140,98				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	141,99				
	Diğer (4)	30	138,43				
3-Öğrencilerin ön bilgilerinden yola çıkarak kendi bilgilerini yapılandırmalarına yardımcı olması	Zümre öğretmenleri (1)	165	142,84	1,250	3	,741	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	132,17				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	147,55				
	Diğer (4)	30	132,90				
4-Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarını sağlaması	Zümre öğretmenleri (1)	165	143,88	3,123	3	,373	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	141,30				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	147,71				
	Diğer (4)	30	119,80				
5-Ünitelerde kavram haritalarının kullanılması	Zümre öğretmenleri (1)	165	142,55	,483	3	,923	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	132,74				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	141,82				
	Diğer (4)	30	146,47				
6-Analojileri(benzetmeleri)	Zümre öğretmenleri (1)	165	144,79	,769	3	,857	

etkili ve do ru olarak kullanması	Etkim olmasa da olur (2)	23	143,63				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	137,68				
	Di er (4)	30	134,73				
7-Ö rencilerin sahip oldukları yanlı kavramlar ile yüzle mesini sa laması	Zümre ö retmenleri (1)	165	147,56	2,324	3		,508
	Etkim olmasa da olur (2)	23	139,24				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	131,91				
	Di er (4)	30	135,40				
8-Ö rencilerin kendi bilgilerini bilimsel modele dayalı olarak yeniden yapılandırmalarına ve içselle tirmelerine yardımcı olması	Zümre ö retmenleri (1)	165	143,83	,701	3		,873
	Etkim olmasa da olur (2)	23	148,11				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	138,99				
	Di er (4)	30	133,78				
9-Ö rencileri ezbere ö renmeye sevk etmemesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	143,69	1,204	3		,752
	Etkim olmasa da olur (2)	23	125,41				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	143,61				
	Di er (4)	30	141,93				
10-Ara de erlendirmelere yer vermesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	145,25	1,004	3		,800
	Etkim olmasa da olur (2)	23	141,70				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	134,30				
	Di er (4)	30	141,03				

*p<0,01

Tablodan da görüldü ü gibi, lkö retim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının de erlendirilmesinde dikkat edilen “Ö retim Yakla ımı”na ait maddelerin “ders kitabı seçimi nasıl olmalıdır? sorusuna verilen cevaplar arasında istatiksel olarak bir manidarlı a rastlanılmamı tır.

Ders Kitaplarını De erlendirme Envanteri alt boyutlarından ö retim yakla ımını olu turan maddelerin “kitap seçimi nasıl olmalıdır?” sorusuna verilen cevaplara göre manidar bir farklılık gösterip göstermedi ini belirlemek amacıyla

yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda, ö retmenlerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark, hiçbir maddede istatistiksel olarak manidar bulunmamıştır. Bu sonuçlara göre ö retmenlerin önerdiği ders kitabı seçme alternatifleri arasında belirleyici olmadığı söylenebilir.

3.2.3. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Kitap Seçimi” Değişkenine Göre Farklılığı

Tablo 18. “Okunabilirlik” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Kitap Seçimi Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	Kitap Seçimi	N	\bar{X}	χ^2	sd	p	MWU
1-Ö retmenlerin yaşına ve sınıf düzeyine uygun dil ve cümle yapısı kullanılması.	Zümre ö retmenleri (1)	165	146,55	5,428	3	,143	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	112,04				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	146,42				
	Diğer (4)	30	130,37				
2-Konuların açık, sade ve anlaşılır bir dille yazılması	Zümre ö retmenleri (1)	165	145,14	3,187	3	,364	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	117,17				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	144,95				
	Diğer (4)	30	137,38				
3-Teknik kelimelerin en az seviyede olması	Zümre ö retmenleri (1)	165	146,98	4,625	3	,201	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	114,52				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	144,16				
	Diğer (4)	30	130,98				
4-Cümlelerin TDK yazım kurallarına, mla ve dil bilgisine uygunluğu	Zümre ö retmenleri (1)	165	144,80	4,485	3	,214	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	115,54				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	149,28				
	Diğer (4)	30	131,12				
5-Paragraf içinde ve paragraflar	Zümre ö retmenleri (1)	165	147,61	2,941	3	,401	

arasında anlam bütünlü ünün sa lanması	Etkim olmasa da olur (2)	23	123,13				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	136,18				
	Di er (4)	30	138,23				
6-Yazının çekici ve ölçüsünün okumada kolaylık için uygun olması	Zümre ö retmenleri (1)	165	143,35	4,551	3		,208
	Etkim olmasa da olur (2)	23	120,65				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	152,96				
	Di er (4)	30	127,20				
7-Metinlerin görsel imgelerle(resimler, benzetmeler, grafik, ema vb.) desteklenmesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	142,64	2,799	3		,424
	Etkim olmasa da olur (2)	23	121,85				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	150,65				
	Di er (4)	30	135,22				
8-Gereksiz bilgi ve formül yo unlu undan kaçınması	Zümre ö retmenleri (1)	165	145,08	4,207	3		,240
	Etkim olmasa da olur (2)	23	118,09				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	148,55				
	Di er (4)	30	129,22				
9-Formüller ve birimlerin anlaşılabilir düzeyde açıklanması	Zümre ö retmenleri (1)	165	149,53	4,572	3		,206
	Etkim olmasa da olur (2)	23	124,57				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	135,98				
	Di er (4)	30	127,02				
10-Yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anlaşılabilirliği	Zümre ö retmenleri (1)	165	147,78	10,175	3		,017* 1 ile 4 ve 3 ile 4
	Etkim olmasa da olur (2)	23	119,74				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	151,03				
	Di er (4)	30	107,70				

*p<0,05

Tablo 18’de görüldü ü üzere, Ders Kitapları De erlendirme Envanteri alt boyutlarından olan “Okunabilirlik” boyutuna ait olan maddelerin “ders kitabını nasıl

seçmek istersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplarla karşılaştığımızda en uygun test olarak, de i kenler arasında manidar bir farklılık gösterip göstermedi ini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda, “Yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anlaşılabilirliği” maddesinde anlamlı farklılık rastlanmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, ders kitabı seçiminde “diğer” ekinde başka alternatifler söyleyen öğretmenlerin, “zümre öğretmenler kurulunca tespit edilsin” diyen öğretmenlerden ve ayrıca “kendim seçmek istiyorum” diyen öğretmenlerden kitaplardaki yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anlaşılabilirliği maddesine daha fazla puan verdikleri anlaşılmıştır. Bu sonuçlara göre ilköğretim 4.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının seçiminde diğer alternatifleri sunan öğretmenlerin, zümrelerce tespit edilsin ve kendim seçmek istiyorum diyen öğretmenlere nazaran mevcut kitaplarda “Yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anlaşılabilirliğinin yüksek olduğunu belirttikleri söylenebilir. Öğretmenlerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark, diğer madde boyutlarında istatistiksel olarak manidar bulunmamıştır.

3.2.4. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların “Kitap Seçimi” De i Kenine Göre Farklılığı

Tablo 19. “Etkinlikler” Alt Boyutundaki Maddelere Verilen Puanların Kitap Seçimi De i Kenine Göre Elde Edilen Bulgular

Maddeler	Kitap Seçimi	N	\bar{X}	χ^2	sd	p	MWU
1-Öğrencilerin gelişim düzeylerine, el becerilerine ve bilişsel becerilerine uygunluğu	Zümre öğretmenleri (1)	165	141,39	3,191	3	,363	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	132,24				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	154,02				
	Diğer (4)	30	126,78				
2-Öğrencileri araştırmaya sevk etmesi	Zümre öğretmenleri (1)	165	145,62	1,686	3	,640	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	135,22				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	141,98				

	Di er (4)	30	127,33				
3-Aktivitelerde güvenlik önlemlerinin vurgulanması	Zümre ö retmenleri (1)	165	143,77	2,660	3	,447	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	128,30				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	149,27				
	Di er (4)	30	127,02				
4-Gerekli araç-gerecin bulunabilir olması	Zümre ö retmenleri (1)	165	145,78	2,734	3	,434	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	138,65				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	143,18				
	Di er (4)	30	121,20				
5-Aktivitelerin ö rencilerin ö renmesine katkıda bulunması	Zümre ö retmenleri (1)	165	143,48	,989	3	,804	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	134,37				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	145,42				
	Di er (4)	30	132,30				
6Aktiviteler ile ders içeri inin ili kili olması	Zümre ö retmenleri (1)	165	142,87	2,482	3	,478	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	120,96				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	148,90				
	Di er (4)	30	138,42				
7-Aktivitelerin ele tirel dü ünme, problem çözüme, muhakeme yapma gibi yüksek düzey dü ünme becerilerinin geli imini desteklemesi	Zümre ö retmenleri (1)	165	145,05	3,565	3	,312	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	117,57				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	147,08				
	Di er (4)	30	132,97				
8-Ö retmenlerin tercihine göre dersin herhangi bir a amasında uygulanabilir nitelikte olması	Zümre ö retmenleri (1)	165	141,55	2,301	3	,512	
	Etkim olmasa da olur (2)	23	128,35				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	151,96				
	Di er (4)	30	133,37				
9-Gerekli ön bilgilerin deneyin	Zümre ö retmenleri (1)	165	139,90	1,723	3	,632	

içerisinde yer alması	Etkim olmasa da olur (2)	23	128,70				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	149,67				
	Diğer (4)	30	147,15				
10-Proje ve Bilimsel Araştırmaya yönelik çalışmaların olması	Zümre öğretmenleri (1)	165	144,59	1,417	3		,702
	Etkim olmasa da olur (2)	23	132,59				
	Kendim Seçmeliyim (3)	65	144,32				
	Diğer (4)	30	129,95				

*p<0,05

Tablo 19’da görüldüğü gibi öğretmenlerin etkinlikler alt boyutuna ait maddelere verdikleri puanların ortalamalarına bakılarak, de ikenler arasında manidar bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis testi yapılması uygun görülmüştür. Test sonucunda, maddelerle kitap seçimine verilen cevaplar arasında anlamlı farklılık rastlanılmamıştır. Bu sonuçlara göre ders kitabının seçimi ile etkinlikler alt boyutunu oluşturan maddelere verilen puanlar arasında, öğretmenlerin arasında bir fark olmadığını söyleyebiliriz.

BE NC BÖLÜM

TARTI MA, SONUÇ VE ÖNER LER

2008–2009 E itim ö retim yılında okutulan fen ve teknoloji ders kitabı bilimsel içerik, ö retim yakla ımı, okunabilirlik ve etkinlikler yönünden incelenmi , ara tırmanın bulgu ve yorumlarına dayalı olarak ula ılan sonuç ve önerilere yer verilmi tir.

1. TARTI MA

Ö retmen görü lerine dayalı olarak yapılan bu ara tırmada, kitabın bilimsel içerik özelliklerine göre konuların bilimsel açıdan do rulu u ve ö rencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına hitap edebilmesi konusunda kararsız kaldıkları görülmektedir. Ö rencilerin ilgisini çekmek için kullanılan karikatür, bulmaca vs. metnin içeri iyle uyumlulu u, ö rencilerin problemle kar ıla tıklarında bilimsel süreci kullanmaya te vik etmesi ve ö rencilerin anlamalarını de erlendiren, yansıtıcı ve ele tirel dü ünmeye te vik eden aktiviteleri içermesi ba lamında da farklılıklar görülmektedir. Kulanta 'ın (2007) yaptı ı ara tırmada benzer bir sonuç ortaya çıkmı tır. Dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının içeri ine ili kin görü leri ile ö retmenin mezun oldu u alan de i kenisi arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark oldu u gözlenmi tir. Bu farklılık, sınıf ö retmenli i bölümü mezunu olan ö retmenlerin, di er alanlardan mezun olup da, sınıf ö retmeni olarak görev yapan ö retmenlere göre olumsuz görü e sahip oldukları yönündedir.

Ulu Kalın'ın (2007) yaptı ı çalı mada ö retmenler 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabındaki bilgileri eksik gördüklerini ve yardımcı bir kayna a ihtiyaç duyduklarını belirtmi lerdir. Yine Özsoy'un (2007) yaptı ı ara tırmada 4-5. sınıf fen ve teknoloji ders kitabının içeri inin ö rencilerin ya , seviye, ilgi ve ya antılarına kısmen uygun oldu u bulunmu tur. Ö retmenlerin % 44,6' sı kitapların kırsal-kentsel tüm ö rencilere uygun olmadı ını belirtmi lerdir.

Kitabın ö retim yakla ımı özelliklerine göre ara de erlendirmelere yer vermesi konusunda farklı görü ler ortaya çıkmı tır. Kılıç'ın (1999) yaptı ı ara tırmada da ders kitaplarının ö rencileri ara tırma yapmaya, incelenmeye, yaratıcı ve ele tirel

dü ünmeye yöneltmesi ile ilgili (% 50'nin altında) yetersiz oldu unu belirtmi lerdir. Yine Aslan'ın (2005) yaptı ı çalı mada Ortaö retim 9. sınıf Co rafya ders kitabında en fazla kullanılan yöntemin düz anlatım oldu u, farklı yöntem ve tekniklerin yeterince kullanılmadı ı sonucuna ula ılmı tır. Küçüközer ve Bostan'ın (2007) yaptı ı çalı mada da fen ve teknoloji ders kitabının bir ünitesini dikkate alarak içeri in yapılandırmaçı yakla ıma uygunlu u ara tırılmı ve kitabın ö retim yakla ımı açısından yetersiz oldu u sonucuna ula ılmı tır.

Kitabın okunabilirlik özelli ine göre kullanılan yazının çekici ve ölçüsünün okumada kolaylık için uygun olması, yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anla ılırlı ı ayrıca formüller ve birimlerin anla ılabilir düzeyde açıklanması konusunda farklı görü ler ortaya çıkmı tır. Yılmaz'ın (2005) İkö retim Okulları İk Kademedede Okutulan Ders Kitaplarının Resimlemeleri Yönünden De erlendirilmesi adlı çalı masında metinler yeteri kadar ö renmeyi kolayla tırıcı, ö rencinin ö renme, algılama düzeyine uygun resim ve foto raflarla desteklenilmedi i sonucuna ula ılmı tır.

Ancak Çakır'ın (2006) 4. sınıf Matematik ders kitabına ili kin çalı masında kullanılan kavramların sınıf seviyesine uygun oldu u sonucu çıkmı tır. Yine Yıldırım'ın (2006) Hayat Bilgisi ders kitaplarına yönelik çalı masında kullanılan metinlerinin puntolarının ve metinlerin uzunlu unun ö rencinin seviyesine uygun oldu u sonucu çıkmı tır.

Kitapta yer alan etkinliklerin ö rencileri ara tırmaya sevk etmesi, gerekli araç gerecin bulunabilir olması ve bilimsel ara tırmaya yönelik etkinliklere yer verilmesi açısından ö retmenler arasında farklı görü ler de bulunmu lar ve kararsız kalmı lardır. Aslan'ın (2005) yaptı ı ara tırmada da ders kitaplarının en önemli sorunlarından birinin uygulama yetersizli i oldu unu ifade edilmektedir. Yine bu ara tırmalara paralel bir sonuç Özsoy'un (2007) Fen ve Teknoloji ders kitabını incelemeye yönelik yaptı ı ara tırmada görülmektedir. Etkinliklerde kullanılacak araç gerecin kolayca bulunamadı ı ve ö rencileri ara tırmaya yeteri kadar sevk etmedi i sonucuna ula ılmı tır.

2. SONUÇLAR

1. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz dağıtılan ders kitabını araştıran sonuçlarına göre; öğretmenler ders kitabını zümre öğretmenleri ile beraber seçmek istemektedirler.

2. En son bitirilen eğitim kurumu (öğrenim durumu) de ikenine göre öğretmenlerin dördüncü sınıf fen ve teknoloji ders kitabı hakkındaki görüşleri arasında bazı farklılıklar görülmüştür. 4.Sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının öğrenim durumu de ikenine göre bilimsel içeriği ile ilgili sonuçlara baktığımızda;

- “Konuların bilimsel açıdan doğruluğu” maddesine farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenleri ile eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenlerin ortalamaları arasında manidar bir fark bulunmuştur. Bu farklılık eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin ders kitaplarındaki konuların bilimsel açıdan doğru olarak kabul etmesinden kaynaklanmaktadır.

- “Öğrencilerin problemle karşılaşmalarında ve karar verirken bilimsel süreci kullanmaya teşvik etmesi” maddesine farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bu maddeye göre eğitim fakültesi mezunları yüksek okul mezunlarına göre ders kitabının öğrencileri bilimsel süreci kullanmaya teşvik ettiği görüşünü savunmaktadırlar..

- “Öğrencilerin ilgisini çekmek için kullanılan karikatür, bulmaca vs. metnin içeriğiyle uyumluluğu” maddesine eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin verdikleri puanların ortalaması ile lisansüstü eğitim mezunu öğretmenlerin verdikleri puanların ortalaması arasında manidar bir fark bulunmuştur. Bu manidar farklılık eğitim fakültesi mezunlarından kaynaklanmaktadır. Eğitim fakültesi mezunları öğretmenler, 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabında öğrencilerin ilgisini çekmek için yeteri kadar karikatür, bulmaca vs. metnin içeriğiyle uyumluluğunu bozmadan kullanıldığını düşünmektedirler.

- “Resim, grafik ve resimlerin öğrenci seviyesine uygunluğu” maddesine eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin verdikleri puanların ortalaması ile lisansüstü eğitim mezunu öğretmenlerin verdikleri puanların ortalaması arasında manidar bir fark bulunmuştur. Bu manidar farklılık eğitim fakültesi mezunlarından kaynaklanmaktadır. Eğitim fakültesi mezunları öğretmenler, fen ve teknoloji ders

kitabında ö renci seviyesine uygun ekil, grafik ve emaların kullanıldığını düşünmektedirler.

- “Ö rencilerin anlamalarını de erlendiren, yansıtıcı ve ele tirel düşünmeye te vik eden aktiviteleri içermesi” maddesine e itim fakültesi mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ve lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalamaları arasında manidar bir farklılık olduğu görülmü tür. Bu farklılığın e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynakladığı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim fen ve teknoloji ders kitaplarının ö rencilerin anlamalarını de erlendiren, yansıtıcı ve ele tirel düşünmeye te vik eden aktiviteleri içerdini düşünmektedir.

4.Sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının ö renim durumu de i kenine göre ö retim yaklaşımları ile ilgili sonuçlara baktığımızda;

- “ Ara de erlendirmelere yer vermesi ” maddesine ö retmenlerin görüşleri arasında farklılıklar görülmektedir. E itim fakültesi mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ve lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdi i puanların ortalamaları arasında manidar bir farklılık olduğu görülmü tür. Bu farklılığın e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynakladığı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim fen ve teknoloji ders kitaplarının ara de erlendirmelere yer verdi ini, de erlendirme çalımlarının yeterli olduğunu düşünmektedir.

4.Sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının ö renim durumu de i kenine göre okunabilirlik ile ilgili sonuçlara baktığımızda;

- “ Yazının çekici ve ölçüsünün okumada kolaylık için uygun olması ” maddesine ö retmenler farklı görüşlerde bulunmuşlardır. “Yazının çekici ve ölçüsünün okumada kolaylık için uygun olması” maddesine e itim fakültesi mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalaması ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerinin verdi i puanların ortalamaları arasında manidar bir farklılık olduğu görülmü tür. Bu farklılığın e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynakladığı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının yazılarının çekici ve font büyüklüklerinin bu ya

grubu ö rencileri için uygun oldu u görüşünde di er gruplardan daha olumlu dü ünmektedir.

- “Formüller ve birimlerin anlaşılabilir düzeyde açıklanması” maddesine verilen puanların ortalamalarına bakıldığında, e itim fakültesi mezunu ö retmenlerinin verdiği puanların ortalaması ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerinin verdiği puanların ortalaması ve lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdiği puanların ortalamaları arasında manidar bir farklılık olduğu görülmü tür. Bu farklılığın e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynakladığı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabında kullanılan formüllerin ve birimlerin anlaşılabilir düzeyde açıklandığını dü ünmektedirler.

- “Yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anlaşılabilirliği” maddesine verilen puanların ortalamalarına baktığımızda, e itim fakültesi mezunu ö retmenlerinin verdiği puanların ortalaması ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerinin verdiği puanların ortalaması ve lisansüstü e itim mezunu ö retmenlerin verdiği puanların ortalamaları arasında manidar bir farklılık olduğu görülmü tür. Bu farklılığın e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynakladığı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabında kullanılan kavram haritalarının ve ö rencilerin ilk kez karşılaştığı kavramların verilmesinde anlaşılır bir üslubun kullanıldığını dü ünmektedirler.

4.Sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının ö renim durumu de ikenine göre etkinlikler ile ilgili sonuçlara baktığımızda;

- “Ö rencileri ara tırmaya sevk etmesi” maddesine e itim fakültesi mezunu ö retmenlerinin verdiği puanların ortalaması ile e itim yüksek okulu mezunu ö retmenlerinin verdiği puanların ortalaması arasında manidar bir fark olduğu görülmü tür. Bu farklılığın e itim fakültesi mezunu ö retmenlerden kaynakladığı görülmü tür. Buna göre, e itim fakültesi mezunu ö retmenler, ilkö retim 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının ö rencileri ara tırmaya sevk ettiği konusunda di er gruplara göre daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir.

Di er maddelere verilen puanlarla ö renim durumu de ikeni arasında istatistiksel olarak bir farklılık rastlanılmamıştır.

3. Ö retmenlerin hizmet süresi de i kenine ba lı olarak, anlamlı bir farklılık gözlenmemi tir. Buna göre 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabını bilimsel içerik, ö retim yakla ımı, okunabilirlik ve etkinlikler açısından uygun görmekte dirler. Hizmet süresi de i kenine göre ö retmenler arasında tam bir hemfikirlik görülmekte ve kitabın bu kriterler açısından yeterli oldu unu savunmaktadırlar.

3. ÖNER LER

Ara tırma sonuçlarına dayanılarak, 4. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabının daha nitelikli bir duruma getirilmesine yönelik öneriler a a ıda verilmi tir.

- İlkö retim ça 1, ö rencilerin bilgi ve ki isel algılama düzeylerinin geli imi açısından en önemli dönemdir. Bu dönemde ö renciler gelecek ö retim ya antlarına temel olacak bilgi ve davran ı becerileriyle donatılmaktadırlar. Bu açıdan ders kitapları hazırlanırken, kendi alanlarında çok iyi yeti mi uzmanlar bu i te görevlendirilmelidir. Milli E itim Bakanlı ı ile Talim Terbiye Kurulu Ba kanlı ı yazılan ders kitaplarının seçilmesinde ve hazırlanmasında titiz davranmalıdır. Ayrıca ders kitaplarının geli iminde, de erlendirilmesinde ve incelenmesinde görevlendirilecek ö retmenler ve uzmanlarda titizlikle seçilmelidir. Bu konunun ciddi bir i oldu u unutulmayarak, bilgi birikimi ve tecrübe gerektirdi i göz ardı edilmemelidir.

- Fen ve Teknoloji ders kitabındaki konular güncel olmalı, ö rencileri ezbere yönlendirecek gereksiz bilgilerden ayıklanmalıdır. Ö rencilerin anlamalarını de erlendiren, yansıtıcı ve ele tirel dü ünmeye te vik eden aktivitelere yer verilmelidir.

- Fen ve Teknoloji ders kitaplarında kullanılan dil ve anlatım özellikleri ö renci seviyesine uygun olarak hazırlanmalıdır. Metinlerde ö rencilerin ilk defa kar ıla tı ı bilimsel terimler ve yeni kavramlar bulunacaktır. Bu kavramların anla ılmasını kolayla tırmak için ders kitabının arkasında geni kapsamlı hazırlanmı bir sözlük bulundurulmalıdır.

- Ders kitabındaki etkinlikler tasarlanırken ö rencilerin geli im seviyeleri ve çevre artları göz önünde bulundurulmalıdır. Etkinlikte kullanılacak araç-gereçler kolay bulunabilir özellikte olmalı ve etkinlikler buna göre kitapta yer almalıdır.

Ayrıca etkinlikler, öğrencileri bilimsel araştırmaya yönlendirmeli ve kendi performanslarını ortaya koyabilecekleri nitelikte olmalıdır. Öğretim programında kazandırılması gereken kazanımlara ilişkin deney ve etkinlikler ait gerekli ön bilgiler ders kitabında yer almalıdır.

- Ders kitabında yer alan resim, ekil, grafik ve tablolar çocukların güncel yaşamını yansıtmalı ve gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. Metin-resim ilişkisi bir bütünlük içerisinde sunulmalı ve bilginin kalıcılığını sağlamalıdır. Gerek metin seçiminde gerek metin için seçilen resim uygulamalarının hazırlanmasında ekip çalışması yapılarak bu alanda uzman kişilerden destek alınmalıdır.
- Ders kitabında yer alan soru ve değerlendirme çalışmaları ölçme teknikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Ayrıca ders kitabının yazımında kullanılan kaynaklar, ilgili bölüm ve yerlerde belirtilerek güncel literatüre yer verilmelidir.
- Fen öğretiminde kullanılan güçlüklerin en önemli sebeplerinden birisi de ders kitaplarının yanlış hazırlanması ve seçilmesidir. Ders kitabı meselesi ülkenin geleceğini etkileyecek ve ülkenin bilim alanında söz sahibi olan ülkeler arasında yer almasını sağlayabilecek bir konudur. Bu nedenle bu konu titizlikle ele alınması gereken bir konudur. Ders kitaplarının seçilmesinde öğretmenler daha etkin olmalı ve zümre kararıyla ders kitaplarının seçilmesi sağlanmalıdır. Fen ve Teknoloji ders kitapları, çağın gereklerine uygun, öğrencileri araştırmaya yönlendirecek, yeterli bilgi ve becerilerle donatılmasına yardımcı olacak uygulamaları içerecek şekilde hazırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aslan, . (2005). *Ortaöretim 9. Sınıf Coğrafya Ders Kitaplarının Eitim Öretme Uygunluğunun Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi
- Bağcıbaşı, .E. (1996). *Eğitim Psikolojisi (Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri)*, Ankara: Umut Sk. 17-1, Öncebeci.
- Bayrakçı, M. (2005). *Ders Kitapları Konusu Ve İlköretimde Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtım Projesi*. Milli Eğitim Dergisi, Sayı.165, 1-10.
- Ceyhan, E. ve Yiğit B. (2003). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara:Anı yay.
- Coşkun, H. (1996). *Eğitim Teknolojisi ve Eğitimde Bilgisayarın Kullanımında İlköretim İkinci Sınıf Türkçe ve Almanca Ders Kitaplarının İçerik Sorunları*. Ankara: Bizim Büro Basımevi Coşkun Tercüme Bürosu.
- Çakır,A. (2006). *İlköretim Dördüncü Sınıf Matematik ders Kitapları ile İlgili Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Demirel, Ö. (2000). *Planlamadan Uygulamaya Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayınevi.
- Demirel, Ö. (2004). *Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: pegemA yay.
- Dökme, . (2004). *Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) İlköretim 7. Sınıf Fen Bilgisi Ders Kitabının Bilimsel Süreç Becerileri Yönünden Değerlendirilmesi*. 6-9 Temmuz 2004 XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İstanbul Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya
- Duman, vd. (2001). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu-Matematik 1-8*, L. Küçükahmet, (Ed.) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Erkmen, N. (1996). *Ça da Bir Ders Kitabı Nasıl Olmalıdır? Ders Kitabını Mükemmel Yapan Nitelikler*. Ankara: Bizim Büro Basımevi
- E gi, N. (2005). *İköretim 5. Sınıf Bilgisayar Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İkelerine Göre De erlendirilmesi*. Milli E itim Dergisi, Sayı.165, 4-12
- Gökdere, M. ve Kele , E. (2004). *Ö retmen ve Ö rencilerin Fen Bilgisi Ders Kitaplarını Kullanma Düzeyleri Üzerinde Müfredat De i ikli inin Etkisi*, Milli E itim Dergisi, Sayı.161
- Güçlü ve di erleri (Komisyon). (2001). *Hayat Bilgisi 1-3 Konu Alanı Ders Kitabı nceleme Kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayın Da ıtım.
- Güne , F. (2002). *Ders Kitaplarının ncelenmesi*. Ankara: Ocak Yayınları
- Halis, . (2002). *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Gelistirme*, Ankara: Nobel yayınları.
- I ıldak, Ö. (2001). *Fen Bilgisi Ders Kitaplarının Ö rencileri E itim Düzeyine ve Okuma Yasına Uygunlu u*. E itim ve Bilim, Sayı.21 (121), 32-35.
- Kaptan, F. (1998). *Fen Bilgisi Ö retimi*, Ankara: Anı yay.
- Karamustafao lu, O. ve Üstün, A. (2005). *Türkiye’de Yürürlükte Olan Fen Bilgisi 7. Sınıf Ders Kitabının De erlendirilmesi: Bir Durum Çalı ması*. Erzincan E itim Fakültesi Dergisi Cilt: 7, Sayı: 1,2
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık
- Karatepe, A., Yıldırım, H. ., ensoy, Ö., Yalçın, N. (2004). *Fen Bilgisi Ö retimi Amaçlarının Gerçekle tirilmesinde Yeni Programın çerik Boyutunda Uygunlu u Konusunda Ö retmen Görü leri*. Kastamonu E itim Dergisi, Cilt:12, No:2,327-338

Kavak, N., Tufan, Y., Demirelli, H. (2006). *Fen Teknoloji Okuryazarlığı ve İnfomal Fen E itimi: Gazetelerin Potansiyel Rolü*. Gazi E itim Fakültesi Dergisi, Cilt 26, Sayı.3, 17-28

Kılıç, A. ve Seven, S.(2003) “*Konu Alanı Ders Kitabı ncelemesi*” Ankara: pegemA yay.

Kılıç, S. (1999). *İkö retim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarına İlişkin Sınıf Ö retmenlerinin ve Müfetti lerin Görü leri*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Köseo lu, F., Atasoy, B. (2003). *Yapılandırıcı Ö renme Ortamı için Bir Fen Ders Kitabı Nasıl Olmalı*, Ankara: Asil yayın da ıtım

Kulanta , N. (2007). *4–5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Kullanılan Ö renci Ders ve Çalı ma Kitapları ile Ö retmen Kılavuz Kitaplarının, Ö retmen, Ö renci ve Veli Görü lerine Göre De erlendirilmesi*. Yayınlanmamı Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi

Küçükahmet, L. (Ed.) (2001). *Konu Alanı Ders Kitabı nceleme Kılavuzu Fen Bilgisi 4-8*, Ankara: Nobel yay.

Küçükahmet, L. (Ed.) (2001). *Ders Kitabı ve E itimdeki Önemi, Konu Alanı Ders Kitabı nceleme Kılavuzu (Sosyal Bilgiler 4-8, Vatanda lık ve nsan Hakları E itimi 4-8, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 4-8)*, Ankara: Nobel Yayınevi

Küçükahmet, L. (2002). *Ö retimde Planlama ve De erlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Da ıtım.

Küçüközer, H. ve Bostan, A. (2007). *İkö retim 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Madde ve Isı Ünitesinin Yapılandırıcı Ö renme Kuramının Gereklere Ölçüsünde ncelenmesi*. Ulusal İkö retim Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Milli E itim Bakanlı ı. (2004). *Ders Kitapları ve Araçları Yönetmeli i*.

- Milli E itim Bakanlı 1. (2006). *Ders Kitaplarında Aranacak Nitelikler ile Yayın Evlerinde Aranacak artlar, Ders Kitaplarının Hazırlanması, ncelenmesi, De erlendirilmesi ve E itim Araçlarının Seçimine li kin Yönergede De i iklik Yapılmasına Dair Yönerge*, Tebli ler Dergisi, 2580.
- O uzkan, F. (1993). *E itim Terimleri Sözlü ü*. Ankara: Emel Matbaacılık
- Özsoy, H. (2007). *İkö retim 4–5. Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitaplarının Ö renci, Ö retmen ve Veli Görü leri Ba lamında De erlendirilmesi*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi
- Süzen, S. (2009). *5E ve Geleneksel Metotla lenen Fen ve Teknoloji Dersinin Yapılandırılmı Grilde De erlendirilmesi*. Milli E itim Dergisi, Sayı.181, 169–181
- Tekbıyık, A. (2006). *Lise Fizik I Ders Kitabının Okunabilirli i ve Hedef Ya Düzeyine Uygunlu u*. Kastamonu E itim Dergisi, Cilt:14, No:2, 441–446
- Tekin, H. (1996). *E itimde Ölçme ve De erlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Tosuno lu, M., Arslan, M. M. (2001). *Konu Alanı Ders Kitabı nceleme*. Ankara: Anıttepe Yayıncılık
- Tosuno lu, M. Arslan, M. M. ve Karaku , . (2005). *Konu Alanı Ders Kitabı nceleme*. Ankara: Anıttepe Yayıncılık.
- Ulu Kalın, Ö. (2007). *Sosyal Bilgiler Ö retim Programı(2004) ve 4. Sınıf sosyal Bilgiler Ders Kitabının ncelenmesi*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Ünsal, Y., Güne , B. (2003). *Bir Kitap nceleme Çalı ması Örne i Olarak M.E. B İkö retim 8. Sınıf Fen Bilgisi Ders Kitabına Fizik Konuları Yönünden Ele tirel Bir Bakı .* Kastamonu E itim Dergisi, Cilt:11, No:2, 387–394
- Vural, B. (2006). *E itim ve Ö retimde Materyal Kullanımı*. stanbul: Hayat yayıncılık

- Yalın, H. . (1999), *Ö retim Teknolojisi ve Materyal Geli tirme*, Ankara: Nobel Yayın Da ıtım.
- Yanpar, T. ve Yıldırım, S. (1999). *Ö retim Teknolojileri ve Materyal Geli tirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yapıcı, M. (2004). *İkö retim I. Kademe Ders Kitaplarının Ö renci Düzeyine Uygunlu u*. Uluslararası nsan Bilimleri Dergisi. ISSN: 1303–5134.
- Yıldırım, A. (2006). *Yeni İkö retim programına Göre Hazırlanmı Hayat Bilgisi ders Kitaplarına İli kin Ö retmen Görü lerinin ncelenmesi (Elazı İli Örne İ)*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Elazı : Fırat Üniversitesi
- Yılmaz, A. (2005). *İkö retim okulları İlk Kademedeki Okutulan Ders Kitaplarının Resimlemeleri Yönünden De erlendirilmesi*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Eski ehir: Anadolu Üniversitesi
- Yigitarslan, G. (1995). *Ö retmen ve Ö renci Gözüyle Ders Seçme ve Kredi Sistemine Göre Tarih I. Ders Kitabının De erlendirilmesi*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.

EKLER

	sayfa
Ek 1: Ara tırma zni	89
Ek 2: Anket Formu.....	93

Ek 1: Ara tırma zni

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B.08.4.MEM.4.03.00.06-040 /
Konu :Araştırma İzinleri

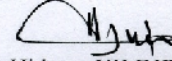
15.05.2009* 13427

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ'NE

İlgi : 27/04/2009 tarih ve B.30.2.AKÜ.0.E1.00.00-510/917 sayılı araştırma izni konulu yazı.

Müdürlüğümüze bağlı kurum ve kuruluşlarda yapılması planlanan araştırmalar için, Müdürlüğümüz bünyesinde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" toplanarak "**Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı**" tarafından 28.02.2007 tarih ve B.08.4.EGD.0.33.03.311-311/1084 sayılı bakanlık onayı ile yayınlanan "**Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi**" doğrultusunda ilgili izin talebi incelenmiş olup, Anket çalışmalarını tamamlandıktan sonra anket sonuçlarının birer örneğinin İl Milli Eğitim Müdürlüğüne teslim edilmesi şartıyla "Valilik Oluru", "Araştırma Değerlendirme Formu" ve "Onaylanmış Veri Toplama Aracı" ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

Hidayet YILDIRIM
İl Milli Eğitim Müdürü

EKLER :

1. Valilik Oluru (1 Sayfa)
2. Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
3. Onaylanmış Veri Toplama Aracı (2 Sayfa)
4. Araştırma yapılacak okulların listesi (1 Sayfa)

EĞİTİM REFORMU Daha aydınlık gelecek!	EĞİTİM %100 DESTEK	DANIŞMA 444 0 632 H A T T İ	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tel : 0 272 213 76 03 / 212 Fax : 0 272 213 76 05	Kültür – Spor Bölümü E-posta : arge03@meb.gov.tr Web : http://afyon.meb.gov.tr
--	---	--	---	--

Yazılarımıza verilecek cevaplarda yazımızın ilgisinin mutlaka belirtilmesi

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B.08.4.MEM.4.03.00.06-040 /
Konu :Araştırma İzinleri

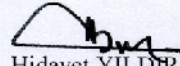
15.05.2009* 13416

VALİLİK MAKAMINA

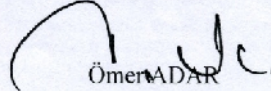
İlgi: 27/04/2009 tarih ve B.30.2.AKÜ.0.E1.00.00-510/917 sayılı araştırma izni konulu yazı.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Tezli Yüksek Lisans öğrencisi olan Mehmet Fatih Yılmaz'ın ekli listede belirtilen resmi ve müstakil sınıflı ilköğretim okullarında 2008-2009 Eğitim Öğretim yılı 2. döneminde İlköğretim okullarındaki dördüncü sınıf okutan sınıf öğretmenlerine yönelik "İlköğretim Dördüncü Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitabının Öğretmen Görüşlerine Doğrultusunda Değerlendirilmesi" konulu araştırma yapılacaktır. Anket çalışmaları tamamlandıktan sonra anket sonuçlarının birer örneğinin İl Milli Eğitim Müdürlüğüne teslim edilmesi şartıyla, Müdürlüğümüz Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu tarafından uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ederim.

Hidayet YILDIRIM
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
14./05/2009

Ömer ADAR
Vali adına
Vali Yardımcısı

EKLER:

- 1-Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
- 2- Araştırma yapılacak okul listesi (1 sayfa)

EĞİTİMDE REFORM Bana aydınlık gelecek!	EĞİTİM %100 DESTEK	DANIŞMA 444 0 632 HATTI	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tel : 0 272 213 76 03 / 212 Fax : 0 272 213 76 05	Kültür – Spor Bölümü E-posta : arge03@meh.gov.tr Web : http://afyon.meb.gov.tr
---	---	--	---	--

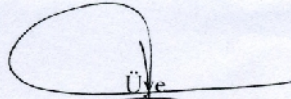
Yazılarımıza verilecek cevaplarda yazımızın ilgisinin mutlaka belirtilmesi

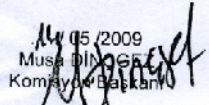
T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

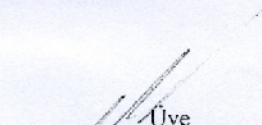
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Mehmet Fatih YILMAZ
Kurumu / Üniversitesi	Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Araştırma yapılacak iller	Afyonkarahisar
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Ekli listedeki resmi ve müstakil sınıflı ilköğretim okulları
Konusu	İlköğretim Dördüncü Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitabının Öğretmen Görüşlerine Doğrultusunda Değerlendirilmesi
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Var
Veri toplama araçları	Survey(tarama) yöntemi ile ilköğretim okullarındaki dördüncü sınıf okutan sınıf öğretmenlerine yönelik anket uygulanacak.
Görüş istenilecek Birim/Birimler	-
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
2008-2009 Eğitim Öğretim yılı 2. döneminde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek lisans yapmakta olan Mehmet Fatih YILMAZ' ın ekli listede bulunan okullarda yapacağı "İlköğretim Dördüncü Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitabının Öğretmen Görüşlerine Doğrultusunda Değerlendirilmesi " adlı araştırması "Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı" tarafından 28.02.2007 tarih ve B.08.4.EGD.0.33.03.311-311/1084 sayılı bakanlık onayı ile yayınlanan "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi" doğrultusunda görüşülmüş olup komisyon tarafından uygun görülmüştür.	
Komisyon kararı	Oybirliği
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı:	-

KOMİSYON

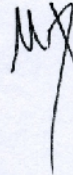

Üye
Erkul YILMAZ

05/2009
Musa DİNÇER
Komisyon Başkanı

Üye
Ünal SARI

Üye
Mustafa GÜNAY

Araştırma aşağıdaki ilköğretim okullarında yapılacaktır:

- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Ali Çetinkaya İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Ataköy İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Atatürk İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Beyazıt İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Bozdoğan Halimoru İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Cumhuriyet İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Ekrem Yavuz İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Fatih İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Gedik Ahmet Paşa İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Hacı Ahmet Özsoy İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Hacı Hayriye Özsoy İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Huriye Aşkar İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Hürriyet İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Hüseyin Türkmen İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Kasımpaşa İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Kazım Özer İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Mareşal Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Mehmet Yağcıoğlu İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Methiye Dumlu İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Namık Kemal İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Osman Attila İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Öğretmen Saniye Sayıoğlu İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Özerler İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Özlem Özyurt İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Sahipata İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Salim Pancar İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Selçuklu İlköğretim okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Şemsettin Karahisarı İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Ticaret Borsası İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Yavuz Selim İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Yunus Emre İlköğretim Okulu
- AFYONKARAHİSAR - MERKEZ - Yüksel Varlı İlköğretim Okulu

Ek 2: Anket Formu

ANKET FORMU

Değerli Meslektaşım ,

Bu anketin amacı ,ilköğretim dördüncü sınıf Fen ve Teknoloji ders kitaplarına ilişkin görüşlerinizi belirlemektir . Anket beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler ve okuttuğumuz kitapla ilgili genel bilgiler sorulmaktadır. Diğer bölümlerde yer alan sorular ders kitaplarının taşıdığı nitelikleri ölçmeye yöneliktir. Anket 5 seçenekli olup her seçenek aşağıdaki gibi numaralandırılmıştır.

- 1 Çok Yeterli
- 2 Yeterli
- 3 Kısmen Yeterli
- 4 Yetersiz
- 5 Çok Yetersiz

Size en uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz. Araştırmanın sağlıklı bir sonuca ulaşması, vereceğiniz içten yanıtlarla olanaklı olacaktır. Vereceğiniz bilgiler kimseye açıklanmayacak, bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Anketi yanıtlayarak araştırmaya sağlayacağınız değerli katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Mehmet Fatih YILMAZ
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

A. KİŞİSEL BİLGİLER

En son bitirdiğiniz eğitim Kurumu

() Eğitim Yük.Okulu ()Eğitim Fak. () Lisansüstü Eğitim

Hizmet süreniz

() 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11 -15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üzeri

Ders kitabını nasıl seçmek istersiniz?

() Zümre öğretmenleri ile seçmek isterim. () Etkim olmasa da olur.
() Kendim seçmek isterim. () Diğer (Beliriniz).....

B. Bilimsel İçerik	Çok Yetersiz		Yetersiz		Kısmen Yeterli		Yeterli		Çok Yeterli		Ortalama
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)				
1. Ele alınan konuların güncelliği											
2. Konuların bilimsel açıdan doğruluğu											
3. Konuların yeni müfredatta ve müfredatta belirtilen amaçlara uygunluğu											
4. Yeni müfredattaki konular ile günlük yaşam arasında bağlantıların kurulması											
5. Öğrencilerin problemle karşılaştıklarında ve karar verirken bilimsel süreci kullanmaya teşvik etmesi											
6. İşlenen konuların öğrencilerin yaş ve düzeyine uygunluğu											
7. Bilimsel bilginin zamanla değişebileceğine dikkat çekmesi											
8. Bilgiler oluşturulurken verilerin nasıl elde edildiğini, bu veriler bilgiye dönüştürülürken hangi düşüncelerin ortaya konduğunu göstermesi											
9. Konuların öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına hitap edebilmesi											
10. Soyut kavramların öğrenilmesini kolaylaştırmak için somut örnekler içermesi											
11. Pratik çalışmalara yer verilmesi											
12. Öğrencilerin ilgisini çekmek için kullanılan karikatür, bulmaca vs. metnin içeriğiyle uyumluluğu											
13. Ele alınan konuların tarafsızlığı											
14. Ünite ve konuların uzunluğu											
15. Konuların yeterince alt başlık içermesi											
16. Ünite sonlarında verilen ödev ve araştırmalar											
17. Araştırma sorularının konunun günlük yaşamla ilişkisini göstermesi ve güdülemeyi amaçlaması											
18. Gerekli yerlerde yoklamaya dönük sorulara yer verilmesi											
19. Şekil, grafik ve şemaların öğrenci seviyesine uygunluğu											
20. Öğrencilerin anlamalarını değerlendiren, yansıtıcı ve eleştirel düşünmeye teşvik eden aktiviteleri içermesi											

Kitabın bilimsel içeriğine ilişkin bunların dışında görüşlerinizi ve önerilerinizi varsa lütfen belirtiniz.

.....

eden aktiviteleri içermesi							
----------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Kitabın bilimsel içeriğine ilişkin bunların dışında görüşleriniz ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

C. Öğretim Yaklaşımı	Çok Yetersiz (1)	Yetersiz (2)	Kısmen Yeterli (3)	Yeterli (4)	Çok Yeterli (5)	Ortalama
1. Ünitelerin ve konuların anlamlı öğrenmeyi sağlayacak şekilde sıralanması ve birbirlerini bütünlemesi						
2. Birbirleriyle ilişkili kavram ve prensiplerin mantıklı bir sırada verilmesi ve kavramsal anlamının desteklenmesi						
3. Öğrencilerin ön bilgilerinden yola çıkarak kendi bilgilerini yapılandırmalarına yardımcı olması						
4. Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarını sağlaması						
5. Ünitelerde kavram haritalarının kullanılması						
6. Analogileri(benzetmeleri) etkili ve doğru olarak kullanması						
7. Öğrencilerin sahip oldukları yanlış kavramlar ile yüzleşmesini sağlaması						
8. Öğrencilerin kendi bilgilerini bilimsel modele dayalı olarak yeniden yapılandırmalarına ve içselleştirmelerine yardımcı olması						
9. Öğrencileri ezbere öğrenmeye sevk etmemesi						
10. Ara değerlendirmelere yer vermesi						

Kitabın öğretim yaklaşımına ilişkin bunların dışında görüşleriniz ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

D. Okunabilirlik	Çok Yetersiz (1)	Yetersiz (2)	Kısmen Yeterli (3)	Yeterli (4)	Çok Yeterli (5)	Ortalama
1. Öğrencilerin yaşına ve sınıf düzeyine uygun dil ve cümle yapısı kullanılması						
2. Konuların açık, sade ve anlaşılır bir dille yazılmış olması						
3. Teknik kelimelerin en az seviyede olması						
4. Cümlelerin TDK yazım kurallarına, İmla ve dil bilgisine uygunluğu						
5. Paragraf içinde ve paragraflar arasında anlam bütünlüğünün sağlanması						
6. Yazının çekici ve ölçüsünün okumada kolaylık için uygun olması						
7. Metinlerin görsel imgelerle(resimler, benzetmeler, grafik, şema vb.) desteklenmesi						
8. Gereksiz bilgi ve formül yoğunluğundan kaçınması						
9. Formüller ve birimlerin anlaşılabilir düzeyde açıklanması						
10. Yeni kavramların ve kullanılan kavram haritalarının anlaşılabilirliği						

Kitabın okunabilirliğine ilişkin bunların dışında görüşleriniz ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

E. Etkinlikler	Çok Yetersiz (1)	Yetersiz (2)	Kısmen Yeterli (3)	Yeterli (4)	Çok Yeterli (5)	Ortalama
1. Öğrencilerin gelişim düzeylerine, el becerilerine ve bilişsel becerilerine uygunluğu						
2. Öğrencileri araştırmaya sevk etmesi						
3. Aktivitelere güvenlik önlemlerinin vurgulanması						
4. Gerekli araç-gerecin bulunabilir olması						
5. Aktivitelerin öğrencilerin öğrenmesine katkıda bulunması						
6. Aktiviteler ile ders içeriğinin ilişkili olması						
7. Aktivitelerin eleştirel düşünme, problem çözme, muhakeme yapma gibi yüksek düzey düşünme becerilerinin gelişimini desteklemesi						
8. Öğretmenlerin tercihine göre dersin herhangi bir aşamasında uygulanabilir nitelikte olması						
9. Gerçekli ön bilgilerin deneyin içerisinde yer alması						
10. Proje ve Bilimsel Araştırmaya yönelik çalışmaların olması						

Kitabın etkinliklerine ilişkin bunların dışında görüşleriniz ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

